“Azərbaycanda Kiçik Sahibkarlığın İnkişafına Dəstək” layihəsi çərçivəsində Azərbaycan Respublikası ərazisində 1 000 (bir min) kiçik sahibkarlıq subyekti arasında keçirilmiş ikinci üzbəüz sorğunun nəticələri ilə əlaqədar

HESABAT

05 sentyabr – 10 oktyabr 2016-cı il
Bakı şəhəri

MÜNDƏRİCAT

Xülasə **3**

Terminlər **5**

Rəy sorğusunun nəticələri **6**

Nəticələr **75**

Əlavə 1. Rəy Sorğusu Anketi **77**

“Azərbaycanda Kiçik Sahibkarlığın İnkişafına Dəstək” layihəsi çərçivəsində Azərbaycan Respublikası ərazisində 1 000 (bir min) kiçik sahibkarlıq subyekti arasında ikinci rəy sorğusu

Xülasə

“Azərbaycanda Kiçik Sahibkarlığın İnkişafına Dəstək” layihəsi çərçivəsində Azərbaycan Respublikası ərazisində 1 000 (bir min) kiçik sahibkarlıq subyekti arasında ikinci üzbəüz sorğu 05 sentyabr – 10 oktyabr 2016-cı il tarixində həyata keçirilmişdir.

Sorğunun ərazisi keçən sorğuda olduğu kimi əvvəlcədən razılaşdırılmış, Bakı şəhəri və Azərbaycanın 8 iqtisadi rayonunu əhatə edir. Sorğu keçirilmiş yaşayış məntəqələri və respondentlərin sayı üzrə bölgü aşağıdakı cədvəldə öz əksini tapmışdır.

Cədvəl 1. Sorğu məntəqələri və respondentlərin sayı

№	İqtisadi rayon	Yaşayış məntəqəsinin adı	Respondentlərin sayı
1.		**Bakı**	**200**
2.	**Abşeron**		**80**
		Sumqayıt	80
3.	**Gəncə-Qazax**		**170**
		Gəncə	80
		Şəmkir	50
		Daşkəsən	40
4.	**Şəki-Zaqatala**		**80**
		Şəki	40
		Zaqatala	40
5.	**Lənkəran**		**80**
		Lənkəran	40
		Astara	40
6.	**Quba-Xaçmaz**		**80**
		Quba	40
		Xaçmaz	40
7.	**Aran**		**210**
		Mingəçevir	40
		Kürdəmir	40
		Salyan	50
		Yevlax	30
		Şirvan	50
8.	**Yuxarı Qarabağ**		**40**
		Ağdam	20
		Füzuli	20

9.	**Dağlıq Şirvan**		**60**
		Ağsu	30
		Şamaxı	30
	Cəmi		**1 000**

Sorğuda iştirak etmiş respondentlərin hüquqi və fiziki şəxs (hüquqi şəxs yaratmadan sahibkarlıq fəaliyyəti ilə məşğul olan şəxs) olmaqla bölgüsü aşağıdakı kimidir:

Hüquqi şəxs – 9,4%
Fiziki şəxs – 90,6%

Sahibkarlıq subyektlərinin iqtisadiyyatın sahələri üzrə bölgüsü aşağıdakı kimidir:

Ticarət – 30,0%
Xidmət – 30,0%
İstehsal – 20,0%
Kənd təsərrüfatı – 20,0%

Sorğu qabaqcadan hazırlanmış və layihənin icra qrupu tərəfindən təsdiqlənmiş sorğu anketi əsasında həyata keçirilmişdir. Sorğu anketinin tam mətni Əlavə 1-də öz əksini tapmışdır. Sorğu anketində öz əksini tapmış sualları aşağıdakı kimi qruplaşdırmaq olar:
A. Biznesin mövcud vəziyyəti ilə əlaqədar suallar
B. Dövlət orqanları tərəfindən keçirilən yoxlamalarla əlaqədar suallar
C. Lisenziya alınması ilə əlaqədar suallar
D. Daşınmaz əmlakın qeydiyyatdan keçirilməsi ilə əlaqədar suallar
E. Sahibkarlığa Kömək Milli Fondu ilə əlaqədar suallar
F. Vergi sistemi ilə əlaqədar suallar
G. Gömrük prosedurları ilə əlaqədar suallar
H. Fəaliyyətin dayandırılması ilə əlaqədar suallar
İ. Tikinti işlərinin həyata keçirilməsi üçün alınmalı olan icazələr ilə əlaqədar suallar
L. Qanunvericilik haqqında məlumatlılıq ilə əlaqədar suallar
M. Özəl biznesin inkişaf etdirilməsi ilə əlaqədar suallar
N. Ümumdünya Ticarət Təşkilatı ilə əlaqədar suallar
O. Demoqrafiya

Sorğunun həyata keçirilməsi, lazımi məlumatların toplanması, sorğu nəticəsində əldə edilmiş məlumatların xüsusi statistik proqram (SPSS) ilə işlənməsi və nəticələrin analizi prosesində yüksəkixtisaslı mütəxəssislər iştirak etmişdir.

Terminlər

Sayı - sualın cavablandırılmasında iştirak edən respondentlərin cavab variantlarına görə miqdarı

Faiz - eyni cavab variantı seçmiş respondentlərin sayının sorğuda iştirak etmiş respondentlərin ümumi sayında həcmi, faizlə

Real faiz - eyni cavab variantı seçmiş respondentlərin sayının sualı cavablandırmış respondentlərin ümumi sayında xüsusi çəkisi, faizlə

Faiz artımla - sualı cavablandırmış respondentlərin ümumi sayı faizlə və artan yekunla

Cavab verməyənlər - sualın cavablandırılmasında bu və ya digər səbəbdən iştirak etməmiş respondentlər

Rəy sorğusunun nəticələri

Qeyd edildiyi kimi rəy sorğusu 1 000 respondent arasında keçirilmişdir.

1. Biznesiniz üçün mövcud durum necədir?

Sual sorğuda iştirak etmiş 1 000 respondent tərəfindən cavablandırılmışdır.

	Sayı	Faiz	Real Faiz	Faiz artımla
Əlverişli	8	0,8	0,8	0,8
Nə yaxşı, nə pis	100	10,0	10,0	10,8
Əlverişsiz	274	27,4	27,4	38,2
Olduqca əlverişsiz	339	33,9	33,9	72,1
Cavab verməyə çətinlik çəkirəm	279	27,9	27,9	100,0
Cəmi	1 000	100,0	100,0	

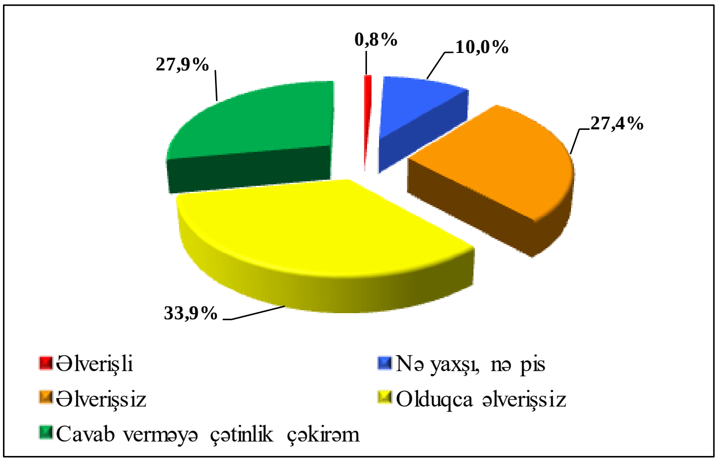

Sorğuda iştirak etmiş respondentlərin 33,9%-i və ya 339 respondent biznes üçün mövcud durumun olduqca əlverişsiz olduğunu qeyd etmişdir. Növbəti yerdə 27,9%-lə (və ya 279 respondent) “Cavab verməyə çətinlik çəkirəm” cavab variantı qərarlaşmışdır. Üçüncü yerdə 27,4%-lə (və ya 274 respondent) “Əverişsiz”, dördüncü yerdə 10,0%-lə (və ya 100 respondent) “Nə yaxşı, nə pis” və beşinci yerdə 0,8%-lə (və ya 8 respondent) “Əlverişli” cavab variantları durur.

Ötən sorğu ilə müqayisədə cavab variantları üzrə aşağıdakı dəyişikliklər baş vermişdir:

	Real faiz, 2013	Real faiz, 2016	Dinamika, + artım, – azalma
Olduqca əlverişli	7.5	0,0	–
Əlverişli	30.6	0,8	–
Nə yaxşı, nə pis	48.9	10.0	–
Əlverişsiz	9.3	27.4	+
Olduqca əlverişsiz	3.0	33.9	+
Cavab verməyə çətinlik çəkirəm	0.7	27.9	+
Cəmi	100.0	100.0	

Qeyd etmək lazımdır ki, bu dəfə keçirilmiş sorğuda “Olduqca əlverişli” cavab variantı heç bir respondent tərəfindən seçilməmişdir, “Olduqca əlverişsiz” cavab variantı isə daha çox Şəki rayonunda (40 respondentdən 52,5%-i və ya 21 respondent) seçilmişdir.

2. Sizcə biznes mühitində son 1 ildə dəyişiklik necə olub?

Sualı respondentlərin hamısı cavablandırmışdır (1000 respondent).

	Sayı	Faiz	Real Faiz	Faiz artımla
Qismən yaxşılığa doğru	10	1.0	1.0	1.0
Dəyişiklik yoxdur	126	12.6	12.6	13.6
Qismən pisliyə doğru	283	28.3	28.3	41.9
Tam pisliyə doğru	390	39.0	39.0	80.9
Cavab verməyə çətinlik çəkirəm	191	19.1	19.1	100.0
Cəmi	1 000	100.0	100.0	

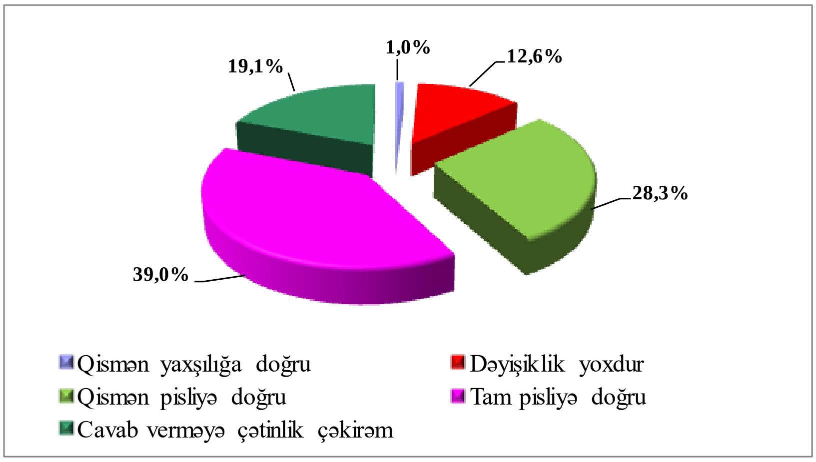

Respondentlərin 39,0%-i və ya 390 respondent dəyişikliklərin tam pisliyə doğru baş verdiyini göstərmişlər. 28,3% və ya 283 respondent qismən pisliyəa doğru dəyişikliklərin baş verdiyini vurğulamışdır. 19,1% və ya 191 respondent cavab verməkdə çətinlik çəkdiyini qeyd etmişdir. 12,6% və ya 126 respondent "Dəyişiklik yoxdur", 1,0% və ya 10 respondent isə "Qismən yaxşılığa doğru" cavab variantlarını seçmişdir.

Ötən sorğu ilə müqayisədə cavab variantları üzrə aşağıdakı dəyişikliklər baş vermişdir:

	Real faiz, 2013	Real faiz, 2016	Dinamika, + artım, – azalma
Tam yaxşılığa doğru	10.1	0,0	–
Qismən yaxşılığa doğru	32.3	1.0	–
Dəyişiklik yoxdur	41.0	12.6	–
Qismən pisliyə doğru	11.0	28.3	+
Tam pisliyə doğru	4.1	39.0	+
Cavab verməyə çətinlik çəkirəm	1.5	19.1	+
Cəmi	100.0	100.0	

Bu dəfə sorğu prosesində respondentlər tərəfindən “Tam yaxşılığa doğru” cavab variantı ümumiyyətlə seçilməmişdir, “Tam pisliyə doğru” cavab variantı isə daha çox Salyan rayonunda (50 respondentdən 68,0%-i və ya 34 respondent) qeydə alınmışdır.

3. Son bir ildə biznesiniz genişlənibmi?

Bu sual da sorğuda iştirak etmiş bütün respondentlər (1 000 nəfər) tərəfindən cavablandırılmışdır.

	Sayı	Faiz	Real faiz	Faiz artımla
Qismən	45	4.5	4.5	4.5
Nə artmayıb, nə də azalmayıb	677	67.7	67.7	72.2
Cavab verməyə çətinlik çəkirəm	278	27.8	27.8	100.0
Cəmi	1 000	100.0	100.0	

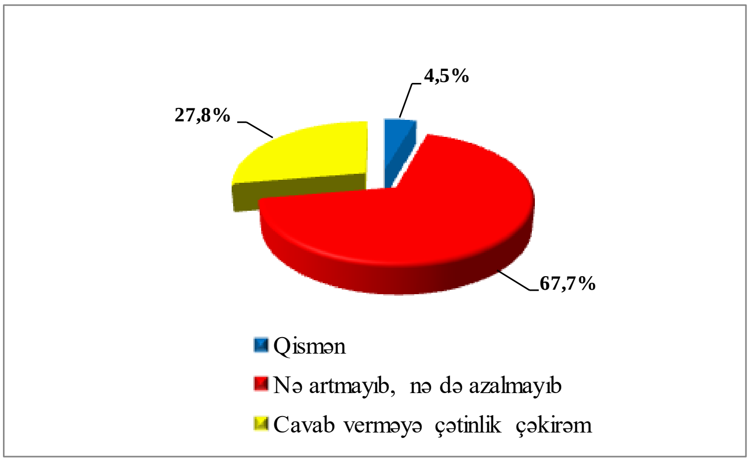

Gördüyümüz kimi biznesi dəyişməz qalanlar üstünlük təşkil edir (67,7% və ya 667 respondent). Biznesi qismən genişlənmiş respondentlər 4,5%-dir (və ya 45 respondent). Sorğuda iştirak edənlərin 27,8%-i və ya 278 respondent bu sualı cavablandırmağa çətinlik çəkdiyini bildirmişdir.

Ötən sorğu ilə müqayisədə cavab variantları üzrə aşağıdakı dəyişikliklər baş vermişdir:

	Real faiz, 2013	Real faiz, 2016	Dinamika, + artım, – azalma
Bəli, xeyli	11.0		–
Qismən	41.2	4.5	–
Nə artmayıb, nə də azalmayıb	44.8	67.7	+
Cavab verməyə çətinlik çəkirəm	3.0	27.8	+
Cəmi	100.0	100.0	

4. Biznes sahəsində fəaliyyətinizi genişləndirməyi planlaşdırırsınızmı?

Sualın cavablandırılmasında 1 000 respondent iştirak etmişdir.

	Sayı	Faiz	Real faiz	Faiz artımla
Bəli üç ay ərzində	25	2.5	2.5	2.5
Bəli altı ay ərzində	47	4.7	4.7	7.2
Bəli bir il ərzində	200	20.0	20.0	27.2
Xeyr	539	53.9	53.9	81.1
Cavab verməyə çətinlik çəkirəm	189	18.9	18.9	100.0
Cəmi	1 000	100.0	100.0	

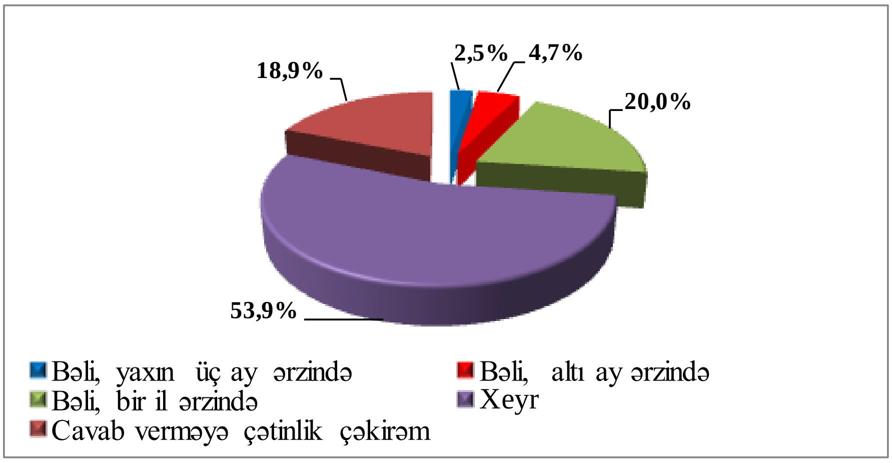

Sorğuda iştirak etmiş respondentlərin 53,9%-i və ya 539 respondent yaxın zamanlarda biznesini genişləndirməyi planlaşdırmadığını qeyd etmişdir. 20,0% və ya 200 respondent bir il ərzində biznesini genişləndirmək niyyətində olduğunu bildirmişdir. Növbəti yerlərdə 18,9%-lə (və ya 189 respondent) "Cavab verməyə çətinlik çəkirəm", 4,7%-lə (və ya 47 respondent) "Bəli, altı ay ərzində" və 2,5%-lə (və ya 25 respondent) "Bəli, yaxın üç ay ərzində" cavab variantları durur.

Ötən sorğu ilə müqayisədə cavab variantları üzrə aşağıdakı dəyişikliklər baş vermişdir:

	Real faiz, 2013	Real faiz, 2016	Dinamika, + artım, – azalma
Bəli üç ay ərzində	7.4	2.5	–
Bəli altı ay ərzində	7.0	4.7	–
Bəli bir il ərzində	19.5	20.0	+
Xeyr	44.6	53.9	+
Cavab verməyə çətinlik çəkirəm	21.5	18.9	–
Cəmi	100.0	100.0	

5. Son bir ildə dövlət orqanlarından Sizin ofisə yoxlama məqsədi ilə tez-tezmi gəlirlər?

Sualı 1 000 respondent cavablandırmışdır.

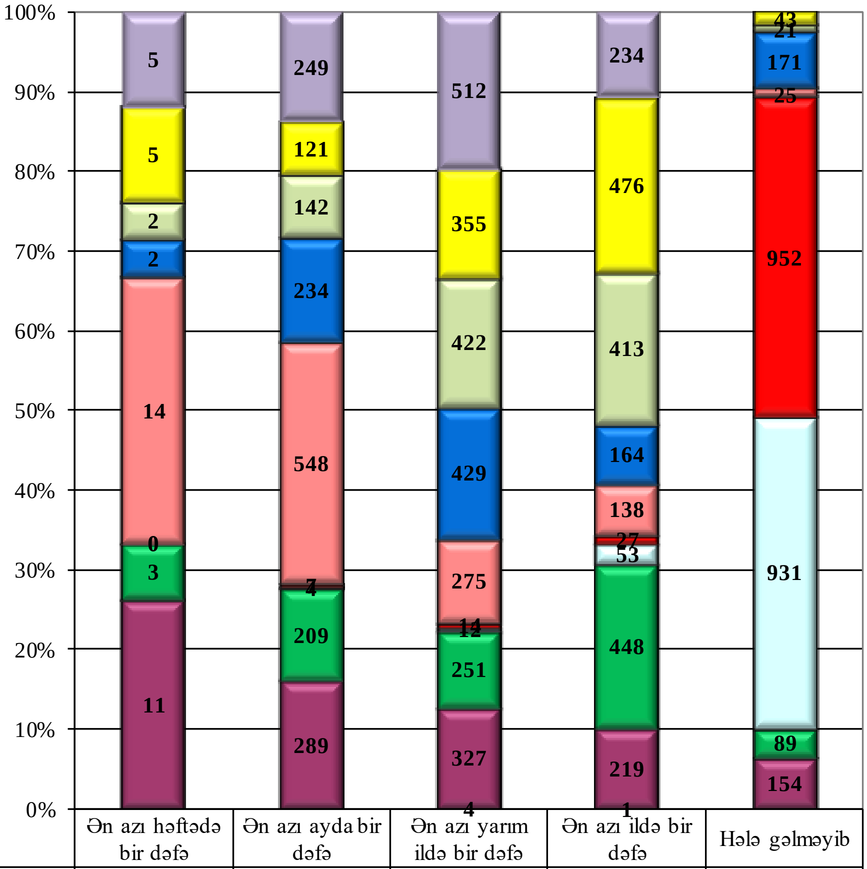

	Ən azı həftədə bir dəfə	Ən azı ayda bir dəfə	Ən azı yarım ildə bir dəfə	Ən azı ildə bir dəfə	Hələ gəlməyib
Vergilər Nazirliyi	5	249	512	234	
İqtisadiyyat Nazirliyi	5	121	355	476	43
Fövqəladə Hallar Nazirliyi	2	142	422	413	21
Standartlaşdırma, Metrologiya və Patent üzrə Dövlət Agentliyi	2	234	429	164	171
Polis	14	548	275	138	25
Milli Təhlükəsizlik Nazirliyi	0	7	14	27	952
Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi	0	4	12	53	931
Rayon İcra Hakimiyyəti	3	209	251	448	89
Sanitar-Epidiomoloji qurumlarından	11	289	327	219	154
Əmək və əhalinin sosial müdafiəsi nazirliyi			4	1	

Əgər ən azı həftədə bir dəfə gələnlər siyahısında birincilik Polisə məxsusdursa, hələ ki, gəlməyənlər siyahısına Milli Təhlükəsizlik Nazirliyi başçılıq edir. Aşağıdakı siyahıda dövlət orqanlarının yoxlama məqsədi ilə gəlmələri sualının

cavab variantlarına uyğun olaraq birincilik əldə etmiş dövlət orqanlarının adları öz əksini tapmışdır.

1. Ən azı həftədə bir dəfə - Polis (42 cavabdan 33,3%-i və ya 14 respondent)
2. Ən azı ayda bir dəfə - Polis (1 803 cavabdan 30,4%-i və ya 548 respondent)
3. Ən azı yarım ildə bir dəfə - Vergilər Nazirliyi (2 601 cavabdan 19,7%-i və ya 512 respondent)
4. Ən azı ildə bir dəfə - İqtisadiyyat Nazirliyi (2 173 cavabdan 21,9%-i və ya 476 respondent)
5. Hələ ki gəlməyib – Milli Təhlükəsizlik Nazirliyi (2 386 cavabdan 39,9%-i və ya 952 respondent)

Sual üzərindən daha bir reytinq tərtib olunmuşdur. Bu reytinq, dövlət orqanlarının gəlmədiyini özündə əks etdirir. Respondentlərin cavabları aşağıdakı nəticələri əldə etməyə imkan vermişdir (bütün hallarda 1 000 respondentin cavab variantları nəzərə alınmışdır):

1. Milli Təhlükəsizlik Nazirliyi (95,2% və ya 952 respondent)
2. Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi (93,1% və ya 931 respondent)
3. Standartlaşdırma, Metrologiya və Patent üzrə Dövlət Agentliyi (17,1% və ya 171 respondent)
4. Sanitar-Epidemioloji qurumlar (15,4% və ya 154 respondent)
5. Rayon İcra Hakimiyyəti (8,9% və ya 89 respondent)
6. İqtisadiyyat Nazirliyi (4,3% və ya 43 respondent)
7. Polis (2,5% və ya 25 respondent)
8. Fövqəladə Hallar Nazirliyi (2,1% və ya 21 respondent)
9. Vergilər Nazirliyi (0,0% və ya 0 respondent)

6. Müşahidələrinizə əsasən, son bir ildə məmurların ziyarəti (tək Sizi deyil, ümumiyyətlə) daha çox hansı məqsəd daşıyır?

Sualın cavablandırılmasında 1 000 respondent iştirak etmişdir.

	Sayı	Faiz	Real faiz	Faiz artımla
Qanuni yoxlama	419	41.9	41.9	41.9
Aylıq və ya illik haqq tələbi	130	13.0	13.0	54.9
Kimisə işə götürmə tələbi	2	0.2	0.2	55.1
Və s	33	3.3	3.3	58.4
Cavab verməyə çətinlik çəkirəm	416	41.6	41.6	100.0
Cəmi	1 000	100.0	100.0	

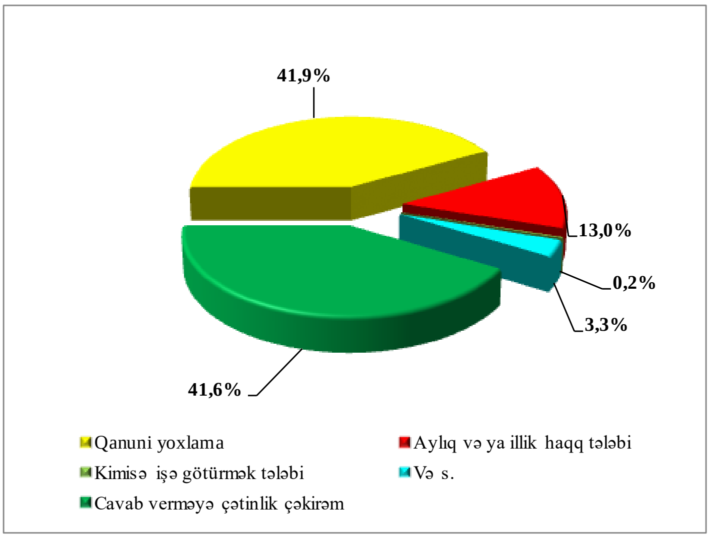

Respondentlərin 41,9%-i və ya 419 respondent məmurların məhz qanuni yoxlama ilə əlaqədar müəssisələri ziyarət etdiyini qeyd etmişdir. Lakin 13,0% və ya 130 respondent bu ziyarətlərin aylıq və ya illik haqq tələbi xarakteri daşıdığını vurğulamışlar. 41,6% və ya 416 respondentin bu sualı cavablandırmaqda çətinlik çəkdiyini nəzərə almasaq, digər cavab variantları ümumilikdə 3,5% (və ya 35 respondent) səs toplamışdır.

Ötən sorğu ilə müqayisədə cavab variantları üzrə aşağıdakı dəyişikliklər baş vermişdir:

	Real faiz, 2013	Real faiz, 2016	Dinamika, + artım, – azalma
Qanuni yoxlama	36.3	41.9	+
Aylıq və ya illik haqq tələbi	40.4	13.0	–
Sahibkarın fəaliyyət sahəsini dəyişməsi tələbi	1.1	0.0	–
Sahibkarın dükanının müəssisəsinin və s. yerini dəyişməsi	0.2	0.0	–
Kimisə işə götürmə tələbi	0.3	0.2	–
İşçilərin əmək haqlarını artırmaq tələbi	0.9	0.0	–
Və s.	0.1	3.3	+
Cavab verməyə çətinlik çəkirəm	20.7	41.6	+
Cəmi	100.0	100.0	

7. 2011-ci ilin əvvəlindən korrupsiyanın azaldılması məqsədilə ölkə rəhbərliyi tərəfindən bir sıra ciddi addımlar atılmışdır. Siz bunun nəticəsində son bir ildə rüşvət tələblərinin azalmasını artıq hiss edirsinizmi?

Sual 1 000 respondent tərəfindən cavablandırılmışdır.

	Sayı	Faiz	Real faiz	Faiz artımla
Bəli, vəziyyət xeyli yaxşılaşıb	23	2.3	2.3	2.3
Vəziyyət qismən yaxşılaşıb	368	36.8	36.8	39.1
Dəyişiklik hələ hiss olunmur	473	47.3	47.3	86.4
Cavab verməyə çətinlik çəkirəm	136	13.6	13.6	100.0
Cəmi	1 000	100.0	100.0	

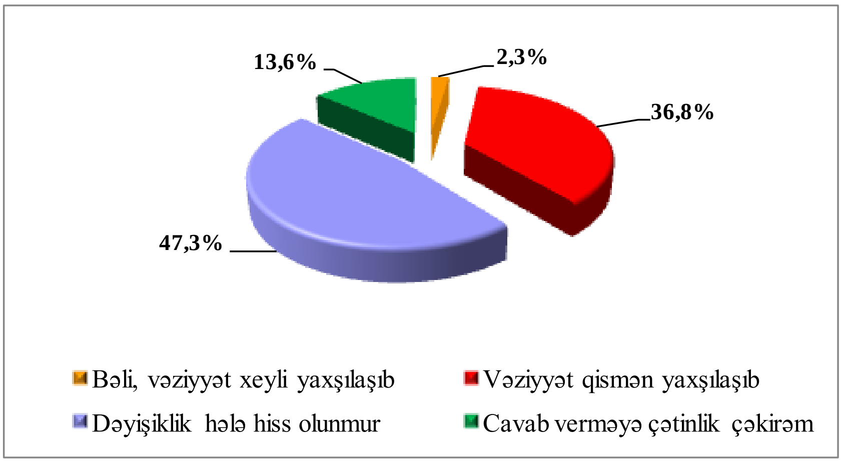

Respondentlərin 47,3%-i və ya 473 respondent dəyişiklik hələ hiss olunmadığını qeyd etmişdir. 36,8% və ya 368 respondent vəziyyətin qismən yaxşılaşdığını, 2,3% və ya 23 respondent xeyli yaxşılaşdığını vurğulamışdır. Sorğuda iştirak etmiş respondentlərin 13,6%-i və ya 136 respondent bu suala cavab verməkdə çətinlik çəkdiyini bildirmişdir.

Ötən sorğu ilə müqayisədə cavab variantları üzrə aşağıdakı dəyişikliklər baş vermişdir:

	Real faiz, 2013	Real faiz, 2016	Dinamika, + artım, – azalma
Bəli, vəziyyət xeyli yaxşılaşıb	16.7	2.3	–
Vəziyyət qismən yaxşılaşıb	52.6	36.8	–
Dəyişiklik hələ hiss olunmur	23.6	47.3	+
Cavab verməyə çətinlik çəkirəm	7.1	13.6	+
Cəmi	100.0	100.0	

8. Sizcə sizin rəqiblərinizin qeyri-rəsmi ödənişləri son bir ildə onların xərclərinin neçə faizini təşkil edər?

Sual 1 000 respondent tərəfindən cavablandırılmışdır.

	Sayı	Faiz	Real Faiz	Faiz artımla
60-80 faizi	3	0.3	0.3	0.3
40-60 faizi	10	1.0	1.0	1.3
20-40 faizi	66	6.6	6.6	7.9
10-20 faizi	343	34.3	34.3	42.2
0-10 faizi	224	22.4	22.4	64.6
Cavab verməyə çətinlik çəkirəm	354	35.4	35.4	100.0
Cəmi	1 000	100.0	100.0	

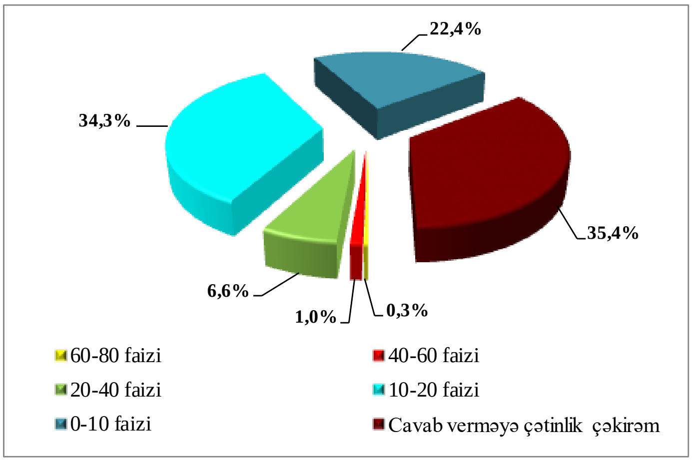

Respondentlərin 35,4%-i və ya 354 respondent sualı cavablandırmaqda çətinlik çəkdiyini bildirmişdir. Digər cavab variantları aşağıdakı kimi sıralanmışdır.

1. Cavab verməyə çətinlik çəkirəm – 35,4% və ya 354 respondent
2. 10-20% – 34,3% və ya 343 respondent
3. 0-10% – 22,4% və ya 224 respondent
4. 20-40% – 6,6% və ya 66 respondent
5. 40-60% – 1,0% və ya 10 respondent
6. 60-80% – 0,3% və ya 3 respondent

Ötən sorğu ilə müqayisədə cavab variantları üzrə aşağıdakı dəyişikliklər baş vermişdir:

	Real faiz, 2013	Real faiz, 2016	Dinamika, + artım, – azalma
80-100 faizi	0.1	0.0	–
60-80 faizi	0.1	0.3	+
40-60 faizi	2.3	1.0	–
20-40 faizi	7.1	6.6	–
10-20 faizi	21.8	34.3	+
0-10 faizi	20.9	22.4	+
Cavab verməyə çətinlik çəkirəm	47.7	35.4	–
Cəmi	100.0	100.0	

9. Siz son bir ildə işlədiyiniz iqtisadiyyat sektorunda rəqabət şərtlərini necə qiymətləndirirsiniz?

Bu sual da sorğuda iştirak etmiş bütün respondentlər (1 000 respondent) tərəfindən cavablandırılmışdır.

	Sayı	Faiz	Real faiz	Faiz artımla
Tam ədalətlidir	7	0.7	0.7	0.7
Qismən ədalətlidir	177	17.7	17.7	18.4
Qismən ədalətsizdir	319	31.9	31.9	50.3
Tam ədalətsizdir	327	32.7	32.7	83.0
Cavab verməyə çətinlik çəkirəm	170	17.0	17.0	100.0
Cəmi	1 000	100.0	100.0	

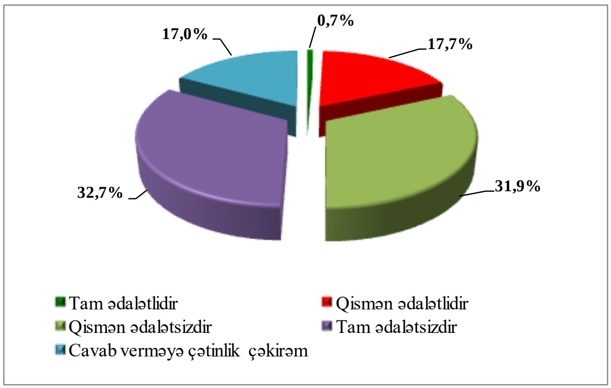

Respondentlərin 32,7%-i və ya 327 respondent rəqabət şərtlərini tam ədalətsiz sayır. 31,9% və ya 319 respondent isə rəqabət şərtlərinin qismən ədalətsiz olduğunu qeyd etmişlər. 17,7% və ya 177 respondent rəqabət şəraitinin qismən ədalətli, daha 0,7% cə ya 7 respondent isə tam ədalətli olduğunu vurğulamışdır. 17,0% və ya 170 respondent bu sualı cavablandırmaqda çətinlik çəkdiyini bildirmişdir.

Ötən sorğu ilə müqayisədə cavab variantları üzrə aşağıdakı dəyişikliklər baş vermişdir:

	Real faiz, 2013	Real faiz, 2016	Dinamika, + artım, – azalma
Tam ədalətlidir	19.3	0.7	–
Qismən ədalətlidir	49.4	17.7	–
Qismən ədalətsizdir	19.9	31.9	+
Tam ədalətsizdir	3.9	32.7	+
Cavab verməyə çətinlik çəkirəm	7.5	17.0	+
Cəmi	100.0	100.0	

10. Sizin fəaliyyət praktikanızda son bir ildə lisenziya əldə edilməsi olubmu?

Sual 1 000 respondent tərəfindən cavablandırılmışdır.

	Sayı	Faiz	Real faiz	Faiz artımla
Bəli	204	20.4	20.4	20.4
Xeyr	796	79.6	79.6	100.0
Cəmi	1 000	100.0	100.0	

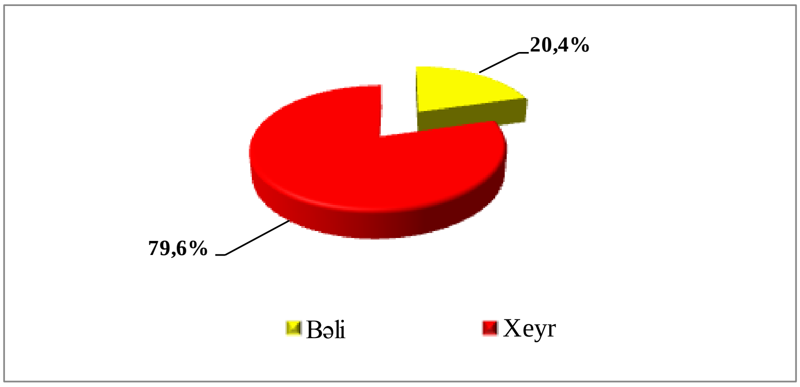

Sorğuda iştirak etmiş respondentlərin yalnız 20,4%-i və ya 204 respondent lisenziya almalı olduğunu bildirmişdir.

Ötən sorğu ilə müqayisədə cavab variantları üzrə aşağıdakı dəyişikliklər baş vermişdir:

	Real faiz, 2013	Real faiz, 2016	Dinamika, + artım, – azalma
Bəli	33.5	20.4	–
Xeyr	66.5	79.6	+
Cəmi	100.0	100.0	

11-ci sual 10-cu sualda lisenziya almalı olmuş respondentlərə verilmişdir. Digər cavab variantı seçmiş respondentlərlə sorğu 14-cü sualdan başlayaraq sorğu davam etdirilmişdir.

11. Lisenziya almaq Sizə çətinmi olub?

Bu sualın cavablandırılmasında 204 respondent iştirak etmişdir.

		Sayı	Faiz	Real Faiz	Faiz artımla
	Bəli	165	16.5	80.9	80.9
	Xeyr	39	3.9	19.1	100.0
	Cəmi	204	20.4	100.0	
Cavab	verməyənlər	796	79.6		
Cəmi		1 000	100.0		

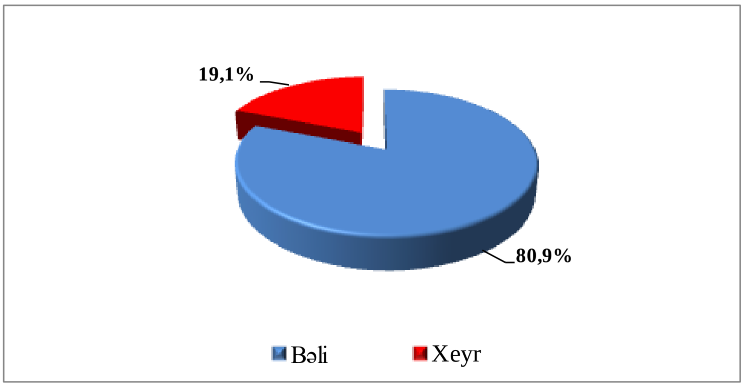

Gördüyümüz kimi 80,9% və ya 165 respondent lisenziya alarkən müəyyən çətinliklərlə üzləşdiyini qeyd etmişdir.

Ötən sorğu ilə müqayisədə cavab variantları üzrə aşağıdakı dəyişikliklər baş vermişdir:

	Real faiz, 2013	Real faiz, 2016	Dinamika, + artım, – azalma
Bəli	45.1	80.9	+
Xeyr	54.9	19.1	–
Cəmi	100.0	100.0	

12-ci sual sorğunun şərtlərinə uyğun olaraq 11-ci sualda lisenziya alarkən çətinliklərlə üzləşmiş respondentlərə verilmişdir. Digər cavab variantı seçmiş respondentlərlə sorğu 14-cü sualdan başlayaraq davam etdirilmişdir.

12. Çətinliklər nədən ibarət olub? (bir neçə cavabı seçə bilərsiniz)

Sualın cavablandırılmasında 165 respondent iştirak etmişdir. Sualın şərtindən asılı olaraq respondentlərə bir neçə cavab variantı seçmək imkanı verilmişdir. Ümumilikdə 14 respondent 2 və 151 respondent 3 cavab variantı seçmişdir.

	Cavab sayı	
	Sayı	Faiz
Lisenziya verən müvafiq dövlət qurumunda süründürməçilik	145	30.1
Qaydalar birmənalı və aydın deyil	33	6.9
Lisenziya almaq üçün müxtəlif dövlət qurumlarından arayış xarakterli sənədlərin toplanması	132	27.4
Lisenziyanın alınması üçün çox vaxtın sərf olunması	78	16.2
Lisenziya haqqının yuxarı olması	88	18.3
Lisensiyanın fəaliyyət müddətinin qısa olması	5	1.0
Cəmi respondent sayı	165	100,0
Cəmi cavab sayı	481	

Lisenziya alarkən çətinliklərlə üzləşmiş respondentlərin 31,1%-i və ya 145 respondent əsas çətinlik kimi süründürməçiliyi qeyd etmişlər. Respondentlərin daha 27,4%-i və ya 132 respondent lisenziya almaq üçün müxtəlif dövlət qurumlarından arayış xarakterli sənədlərin toplanmasından narazılıq bildirmişlər. 18,3% və ya 88 respondent lisenziya haqqının yuxarı olması, 16,2% və ya 78 respondent lisenziyanın alınması üçün çox vaxtın sərf olunması, 6,9% və ya 33 respondent qaydaların birmənalı və aydın deyil cavab variantlarını seçmişdir. Nəhayət, 1,0% və ya 5 respondent lisensiyanın fəaliyyət müddətinin qısa olmasından şikayətlənmişdir.

Ötən sorğu ilə müqayisədə cavab variantları üzrə aşağıdakı dəyişikliklər baş vermişdir:

	Real faiz, 2013	Real faiz, 2016	Dinamika, + artım, – azalma
Lisenziya verən müvafiq dövlət qurumunda süründürməçilik	29.0	30.1	+
Qaydalar birmənalı və aydın deyil	5.7	6.9	+
Lisenziya almaq üçün müxtəlif dövlət qurumlarından arayış xarakterli sənədlərin toplanması	16.4	27.4	+
Lisenziyanın alınması üçün çox vaxtın sərf olunması	13.9	16.2	+
Lisenziya haqqının yuxarı olması	13.4	16.3	+
Lisensiyanın fəaliyyət müddətinin qısa olması	21.6	1.0	–
Cəmi	100.0	100.0	

13. Fikrinizcə sahibkarlıq fəaliyyəti üçün lisenziya və ya hər hansı icazə almaq rüşvətsiz mümkündürmü?

Sual 165 respondent tərəfindən cavablandırılmışdır.

		Sayı	Faiz	Real faiz	Faiz artımla
	Bəli	6	0.6	3.6	3.6
	Bəli, lakin asan deyil, çox vaxt və əsəb itirirsən	59	5.9	35.8	39.4
	Xeyr	100	10.0	60.6	100.0
	Cəmi	165	16.5	100.0	
Cavab	verməyənlər	835	83.5		
Cəmi		1 000	100,0		

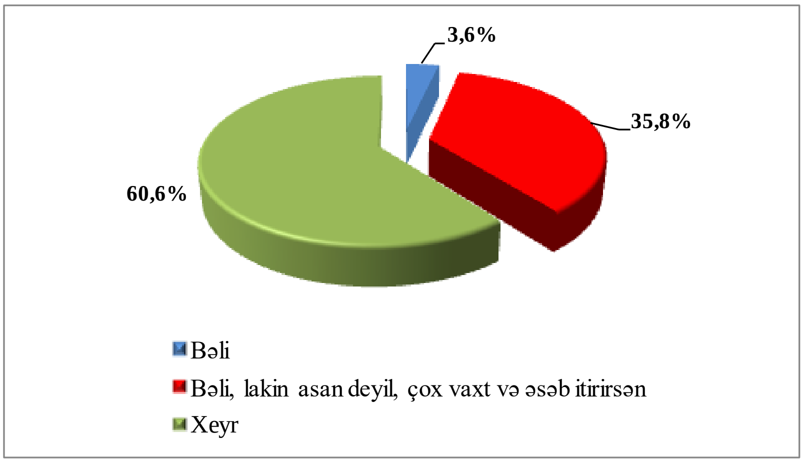

Sualı cavablandırmış respondentlərin mütləq əksəriyyəti (60,6% və ya 100 respondent) rüşvətsiz lisenziya almağın mümkün olmadığını qeyd etmişlər. 35,8% və ya 59 respondent bunun asan olmadığını vurğulamışdır. Yalnız 3,6% və ya 6 respondent rüşvətsiz lisenziya almaq mümkün olduğunu bildirmişdir.

Ötən sorğu ilə müqayisədə cavab variantları üzrə aşağıdakı dəyişikliklər baş vermişdir:

	Real faiz, 2013	Real faiz, 2016	Dinamika, + artım, – azalma
Bəli	6.6	3.6	–
Bəli, lakin asan deyil, çox vaxt və əsəb itirirsən	66.2	35.8	–
Xeyr	27.2	60.6	+
Cəmi	100.0	100.0	

Rüşvətsiz lisenziya almaq mümkün olmadığını bildirmiş respondentlərin rayonlar üzrə bölgüsü aşağıdakı kimi olmuşdur:

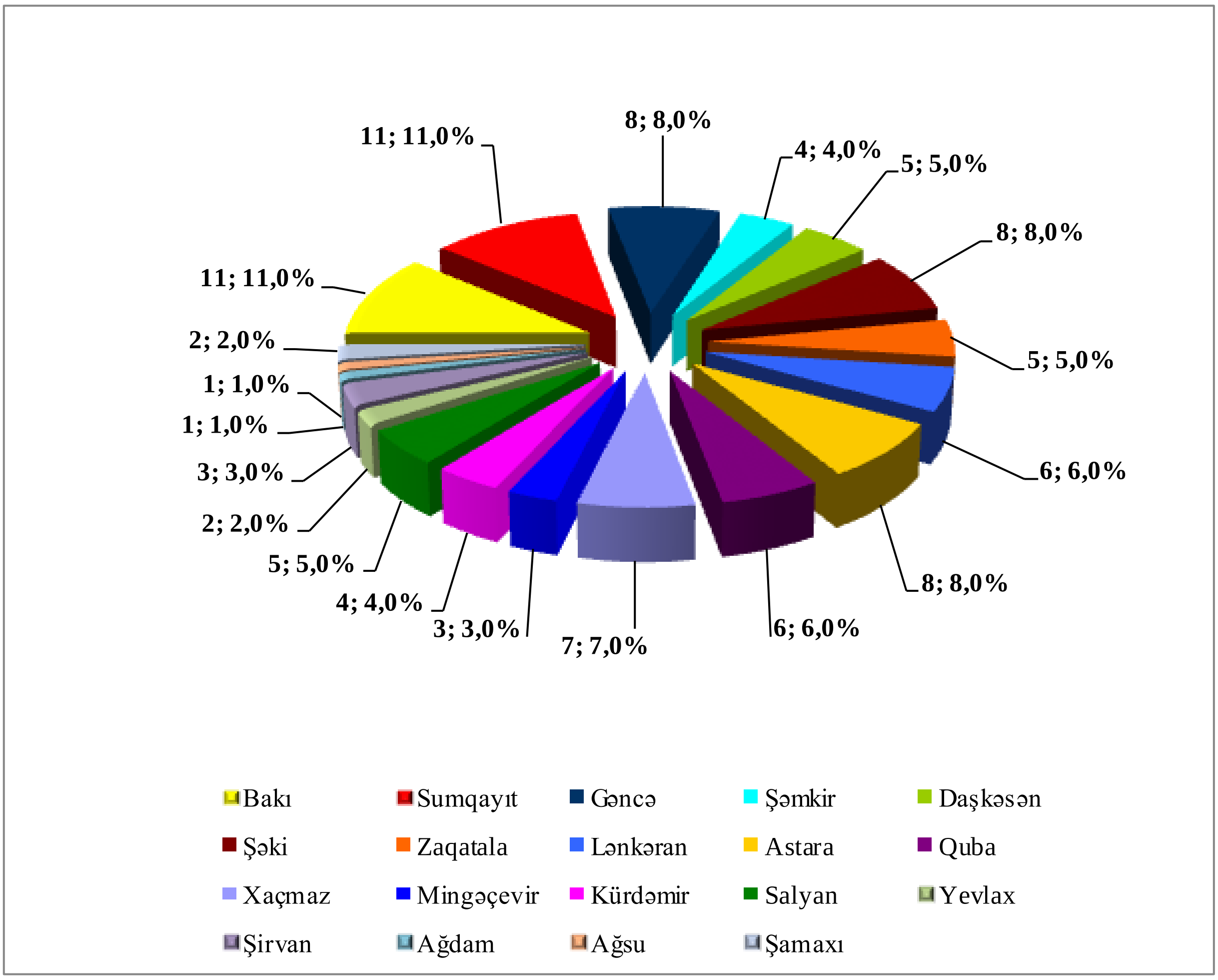

14. Siz son bir ildə daşınmaz əmlakınızı qeydiyyatdan keçirməli olmusunuzmu?

Bu sualın cavablandırılmasında 1 000 respondent iştirak etmişdir.

	Sayı	Faiz	Real faiz	Faiz artımla
Bəli	222	22.2	22.2	22.2
Xeyr	778	77.8	77.8	100,0
Cəmi	1 000	100,0	100,0	

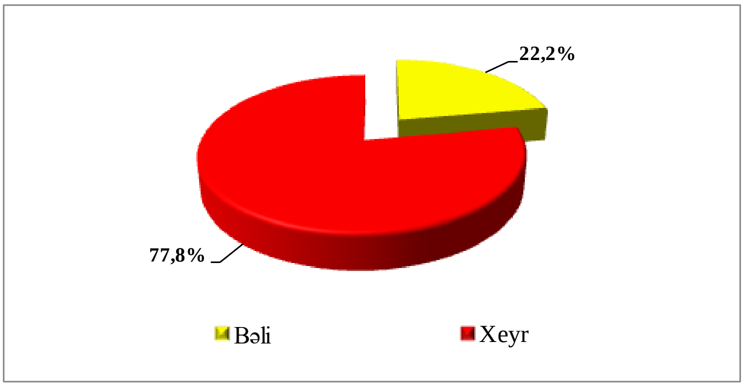

Respondentlərin yalnız 22,2%-i və ya 222 respondent daşınmaz əmlakını qeydiyyatdan keçirdiyini bildirmişdir.

Ötən sorğu ilə müqayisədə cavab variantları üzrə aşağıdakı dəyişikliklər baş vermişdir:

	Real faiz, 2013	Real faiz, 2016	Dinamika, + artım, – azalma
Bəli	46.7	22.2	–
Xeyr	53.3	77.8	+
Cəmi	100.0	100.0	

15-ci sual yalnız 14-cü sualda əmlakını qeydiyyatdan keçirmiş respondentlərə verilmişdir. Digər cavab variantı seçmiş respondentlərlə sorğu 18-ci sualdan başlayaraq davam etdirilmişdir.

15. Daşınmaz əmlakınızı qeydiyyatdan keçirmək çətinmi olub?

Sual 222 respondent tərəfindən cavablandırılmışdır.

		Sayı	Faiz	Real faiz	Faiz artımla
	Bəli	175	17.5	78.8	78,8
	Xeyr	47	4.7	21.2	100,0
	Cəmi	222	22.2	100.0	
Cavab	verməyənlər	778	77.8		
Cəmi		1 000	100,0		

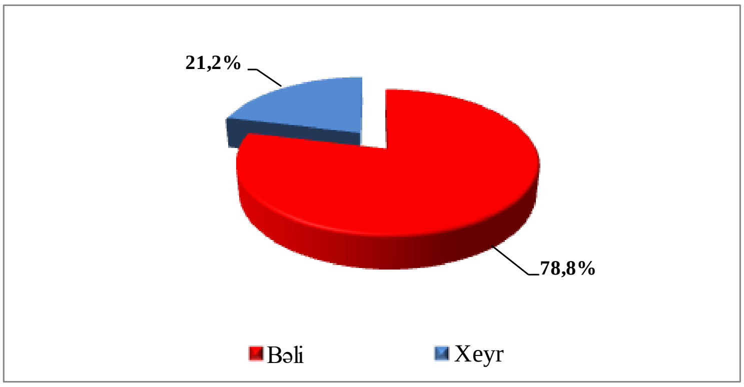

Əmlakını qeydiyyatdan keçirmiş respondentlərin 78,8%-i və ya 175 respondent qeydiyyat zamanı müəyyən çətinliklərlə üzləşdiyini qeyd etmişdir.

Ötən sorğu ilə müqayisədə cavab variantları üzrə aşağıdakı dəyişikliklər baş vermişdir:

	Real faiz, 2013	Real faiz, 2016	Dinamika, + artım, – azalma
Bəli	35.8	78.8	+
Xeyr	64.2	21.2	–
Cəmi	100.0	100.0	

16-cı sual sorğunun şərtlərinə uyğun olaraq 15-ci sualda əmlakı qeydiyyatdan keçirərkən çətinliklərlə üzləşmiş respondentlərə verilmişdir. Digər cavab variantı seçmiş respondentlərlə sorğu 18-ci sualdan başlayaraq davam etdirilmişdir.

16. Çətinliklər nədən ibarət olub? (bir neçə cavab seçə bilərsiniz)

Sual 175 respondent tərəfindən cavablandırılmışdır. Sualın şərtindən asılı olaraq respondentlərə bir neçə cavab variantı seçmək imkanı verilmişdir. Ümumilikdə 348 cavab variantı əldə olunmuşdur: 2 respondent 1, 173 respondent 2 cavab variantı seçmişdir.

	Cavab sayı	
	Sayı	Faiz
Müvafiq dövlət qurumunda süründürməçilik	166	47.7
Qaydalar birmənalı və aydın deyil	29	8.3
Müxtəlif dövlət qurumlarından arayış xarakterli sənədlərin toplanması	152	43.7
Başqa çətinlik	1	0.3
Cəmi respondent sayı	175	100.0
Cəmi cavab sayı	348	

Əmlakın qeydiyyatdan keçirilməsi zamanı çətinliklərlə üzləşmiş respondentlərin 47,7%-i və ya 166 respondent əsas çətinlik kimi süründürməçiliyi qeyd etmişlər. Respondentlərin daha 43,7%-i və ya 152 respondent çoxlu sayda sənəd toplamaq lazım olduğundan şikayət etmişlər. 8,3% və ya 29 respondent qaydaların birmənalı və aydın olmadığından narazıçılığını bildirmişdir. Nəhayət, 0,3% və ya 1 respondent rüşvət verməli olduğunu vurğulamışdır.

Ötən sorğu ilə müqayisədə cavab variantları üzrə aşağıdakı dəyişikliklər baş vermişdir:

	Real faiz, 2013	Real faiz, 2016	Dinamika, + artım, – azalma
Müvafiq dövlət qurumunda süründürməçilik	37.7	47.7	+
Qaydalar birmənalı və aydın deyil	10.2	8.3	–
Müxtəlif dövlət qurumlarından arayış xarakterli sənədlərin toplanması	51.7	43.7	–
Başqa çətinlik	0.4	0.3	–
Cəmi	100.0	100.0	

17. Fikrinizcə sahibkarlıq fəaliyyəti üçün daşınmaz əmlakın qeydiyyatdan keçirilməsi rüşvətsiz mümkündürmü?

Sualı 175 respondent cavablandırmışdır.

		Sayı	Faiz	Real faiz	Faiz artımla
	Bəli	7	0.7	4.0	4.0
	Bəli, lakin asan deyil, çox vaxt və əsəb itirirsən	60	6.0	34.3	38.3
	Xeyr	108	10.8	61.7	100.0
	Cəmi	175	17.5	100.0	
Cavab	verməyənlər	825	82.5		
Cəmi		1 000	100.0		

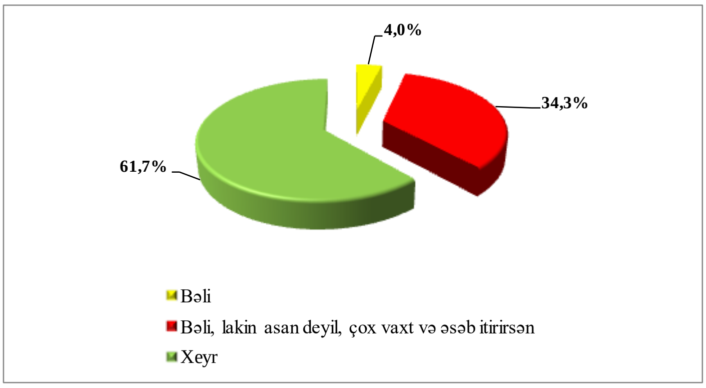

61,7% və ya 108 respondent əmlakın rüşvətsiz qeydiyyatdan keçirilməsinin mümkün olmadığını qeyd etmişlər. 34,3% və ya 60 respondent isə bunu rüşvətsiz, lakin çox vaxt və əsəb hesabına etmək mümkün olduğunu vurğulamışdır. Daha 4,0% və ya 7 respondent əmlakı qeydiyyatdan keçirmək üçün rüşvət tələb olunmadığını bildirmişdir.

Ötən sorğu ilə müqayisədə cavab variantları üzrə aşağıdakı dəyişikliklər baş vermişdir:

	Real faiz, 2013	Real faiz, 2016	Dinamika, + artım, – azalma
Bəli	4.2	4.0	–
Bəli, lakin asan deyil, çox vaxt və əsəb itirirsən	74.3	34.3	–
Xeyr	21.6	61.7	+
Cəmi	100.0	100.0	

Əmlakın rüşvətsiz qeydiyyatdan keçirilməsini qeyd etmiş respondentlərin rayonlar üzrə bölgüsü aşağıdakı kimidir:

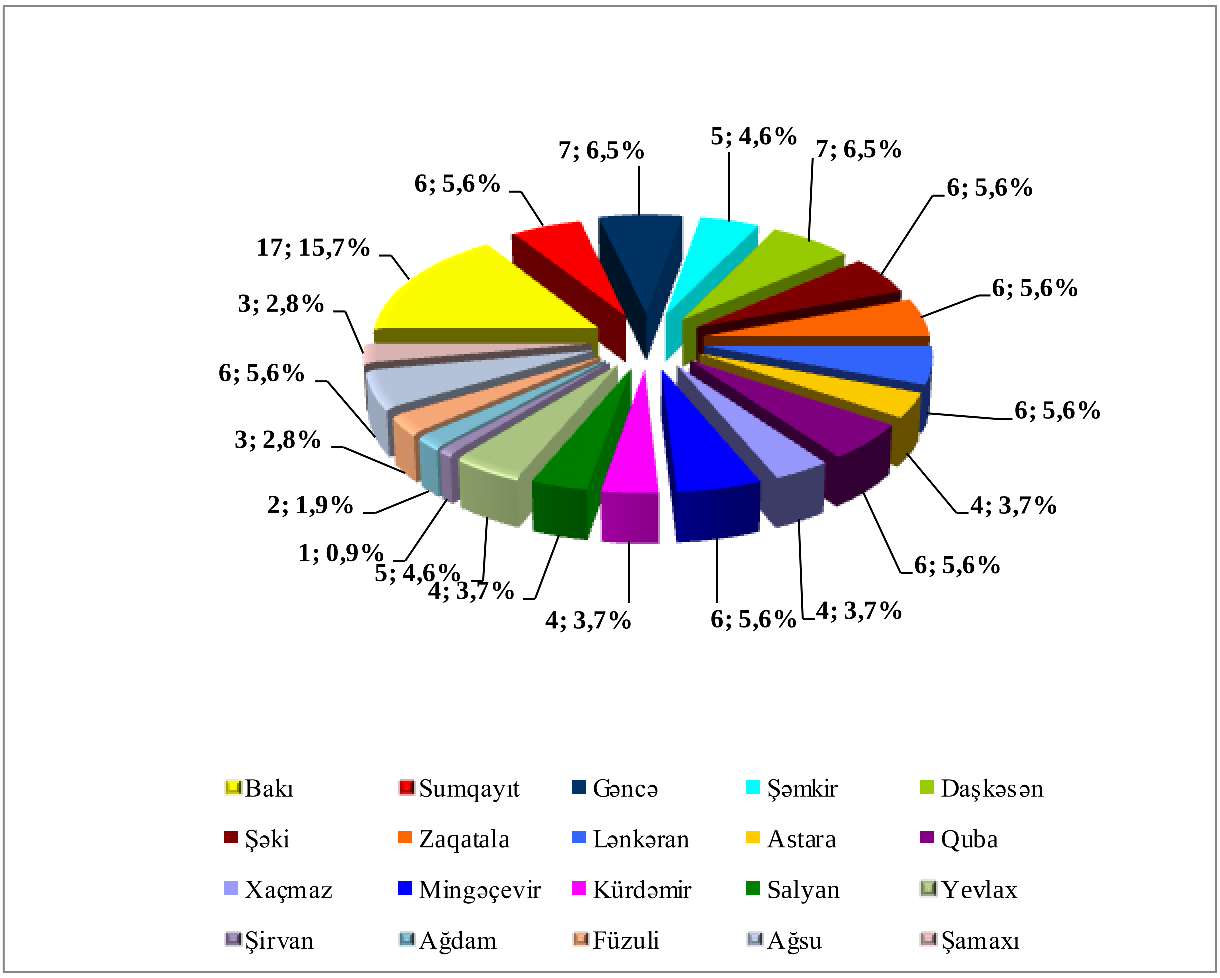
7; 6,5%
5; 4,6%
7; 6,5%
6; 5,6%
6; 5,6%
17; 15,7%
6; 5,6%
3; 2,8%
6; 5,6%
6; 5,6%
3; 2,8%
4; 3,7%
2; 1,9%
6; 5,6%
1; 0,9%
5; 4,6%
4; 3,7%
4; 3,7%
6; 5,6%
4; 3,7%
Bakı
Sumqayıt
Gəncə
Şəmkir
Daşkəsən
Şəki
Zaqatala
Lənkəran
Astara
Quba
Xaçmaz
Mingəçevir
Kürdəmir
Salyan
Yevlax
Şirvan
Ağdam
Füzuli
Ağsu
Şamaxı

18. Siz son bir ildə Sahibkarlığa Kömək Milli Fonduna kredit almaq üçün müraciət etmisinizmi?

Sualın cavablandırılması bütün respondentlər (1 000 respondent) tərəfindən həyata keçirilmişdir.

	Sayı	Faiz	Real faiz	Faiz artımla
Bəli	200	20.0	20.0	20.0
Xeyr	797	79.7	79.7	99.7
Mən ümumiyyətlə belə fondun varlığı haqqında eşitməmişəm	3	0.3	0.3	100,0
Cəmi	1 000	100,0	100,0	

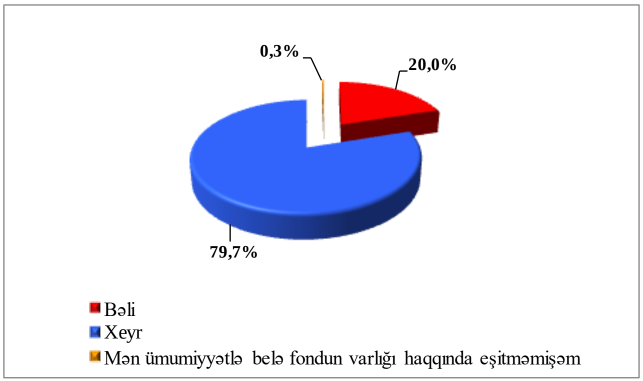

Sorğuda 1 000 kiçik sahibkarlıq subyektinin iştirak etdiyini və eyni zamanda, sorğu ərazisinin genişliyinə baxmayaraq, respondentlərin yalnız 20,0%-i və ya 200 respondent Sahibkarlığa Kömək Milli Fonduna müraciət etdiyini bildirmişdir. 79,7% və ya 797 respondent bu fonda müraciət etmədiyi, 0,3% və ya 3 respondentin isə belə bir fondu ümumiyyətlə tanımadığı məlum olmuşdur.

Ötən sorğu ilə müqayisədə cavab variantları üzrə aşağıdakı dəyişikliklər baş vermişdir:

	Real faiz, 2013	Real faiz, 2016	Dinamika, + artım, – azalma
Bəli	18.1	20.0	+
Xeyr	65.9	79.7	+
Mən ümumiyyətlə belə fondun varlığı haqqında eşitməmişəm	16.0	0.3	–
Cəmi	100.0	100.0	

19-cu sual yalnız 18-ci sualda "Bəli" cavab variantını seçmiş respondentlərə verilmişdir. Digər cavab variantı seçmiş respondentlərlə sorğu 22-ci sualdan başlayaraq davam etdirilmişdir.

19. Siz Fonddan kredit ala bilmisinizmi?

Sualın cavablandırılmasında 200 respondent iştirak etmişdir.

		Sayı	Faiz	Real faiz	Faiz artımla
	Bəli	62	6.2	31.0	31.0
	Xeyr	138	13.8	69.0	100.0
	Cəmi	200	20.0	100.0	
Cavab	verməyənlər	800	80.0		
Cəmi		1 000	100.0		

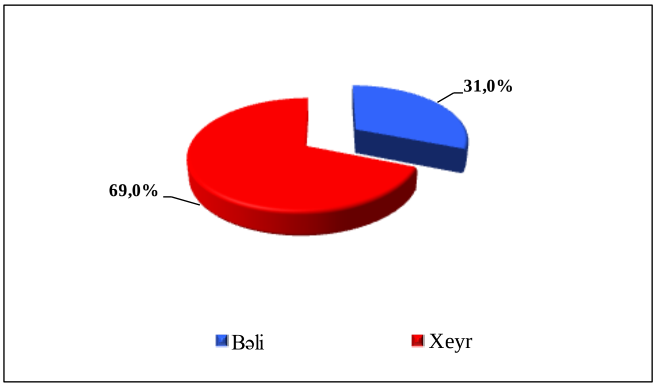

Fonda müraciət etmiş respondentlərin 31,0%-i və ya 62 respondent kredit aldığını, 69,0% və ya 138 respondent isə ala bilmədiyini qeyd etmişdir.

Ötən sorğu ilə müqayisədə cavab variantları üzrə aşağıdakı dəyişikliklər baş vermişdir:

	Real faiz, 2013	Real faiz, 2016	Dinamika, + artım, – azalma
Bəli	61.3	31.0	–
Xeyr	38.7	69.0	+
Cəmi	100.0	100.0	

20. Kredit almaq əlavə xərclər (rüşvət) tələb edibmi?

Sualı 200 respondent cavablandırmışdır.

		Sayı	Faiz	Real faiz	Faiz artımla
	Bəli	61	6.1	30.5	30.5
	Xeyr	46	4.6	23.0	53.5
	Cavabdan imtina edirəm	93	9.3	46.5	100.0
	Cəmi	200	20.0	100,0	
Cavab	verməyənlər	800	80.0		
Cəmi		1 000	100.0		

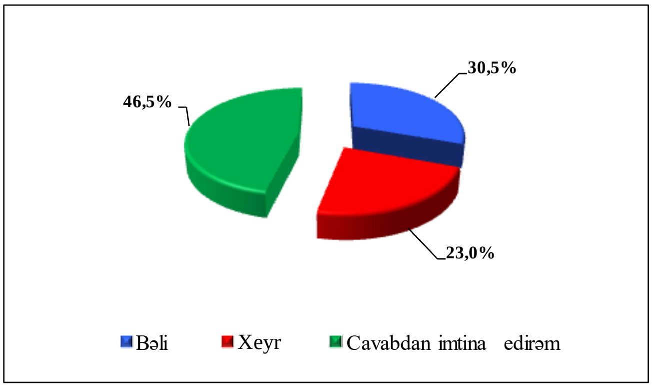

Kredit üçün müraciət etmiş sahibkarların 46,5%-i və ya 93 respondent cavabdan imtina etmişdir. 30,5% və ya 61 respondent kredit alarkən rüşvətlə üzləşmədiyini qeyd etmişdir. 23,0% və ya 46 respondent isə rüşvət tələb olunduğunu bildirmişdir.

Ötən sorğu ilə müqayisədə cavab variantları üzrə aşağıdakı dəyişikliklər baş vermişdir:

	Real faiz, 2013	Real faiz, 2016	Dinamika, + artım, – azalma
Bəli	27.6	30.5	+
Xeyr	55.8	23.0	–
Cavabdan imtina edirəm	16.6	46.5	+
Cəmi	100.0	100.0	

Sahibkarlığa Kömək Milli Fondunda rüşvətlə üzləşmiş sahibkarların rayonlar üzrə bölgüsü aşağıdakı kimi olmuşdur:

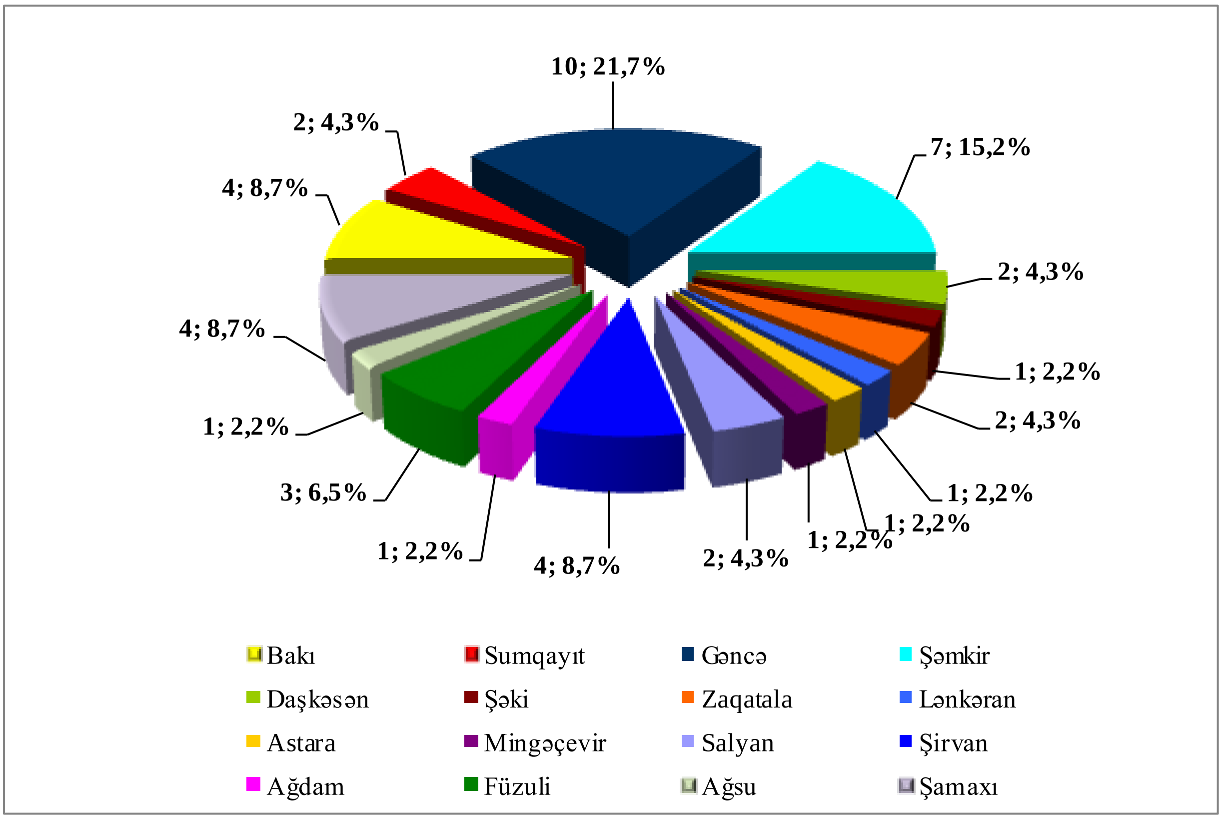

21-ci sual yalnız 20-ci sualda "Bəli" cavab variantını seçmiş respondentlərə verilmişdir. Digər cavab variantı seçmiş respondentlərlə sorğu 22-ci sualdan başlayaraq davam etdirilmişdir.

21. Kredit almaq nə qədər əlavə xərclər (rüşvət) tələb edir?

Sualın cavablandırılmasımda 61 respondent iştirak etmişdir.

		Sayı	Faiz	Real Faiz	Faiz artımla
	Kredit məbləğinin 2 - 5 faizi	22	2.2	36.1	36.1
	Kredit məbləğinin 5-10 faizi	32	3.2	52.5	88.5
	Kredit məbləğinin 10-20 faizi	7	0.7	11.5	100.0
	Cəmi	61	6.1	100.0	
Cavab	verməyənlər	939	93.9		
Cəmi		1 000	100.0		

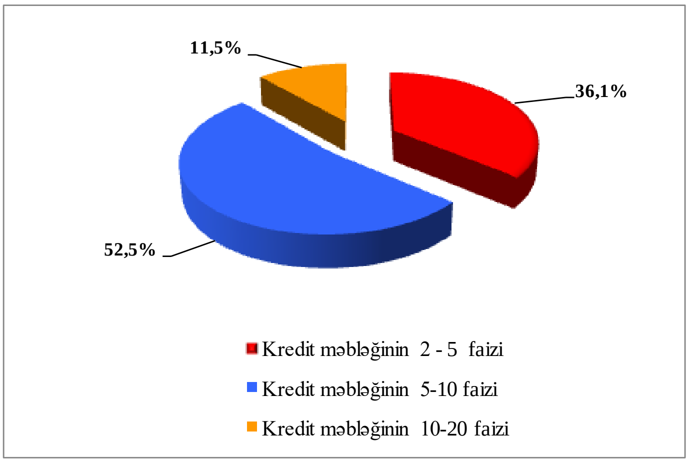

Cavablar aşağıdakı kimi sıralanmışdır:

1. Kredit məbləğinin 5-10 faizi – 52,5% və ya 32 respondent
2. Kredit məbləğinin 2-5 faizi – 36,1% və ya 22 respondent
3. Kredit məbləğinin 10-20 faizi – 11,5% və ya 7 respondent

Ötən sorğu ilə müqayisədə cavab variantları üzrə aşağıdakı dəyişikliklər baş vermişdir:

	Real faiz, 2013	Real faiz, 2016	Dinamika, + artım, – azalma
Kredit məbləğinin 0 - 2 faizi	24.0	0.0	–
Kredit məbləğinin 2 - 5 faizi	28.0	36.1	+
Kredit məbləğinin 5-10 faizi	38.0	52.5	+
Kredit məbləğinin 10-20 faizi	10.0	11.5	+
Cəmi	100.0	100.0	

22. Siz özünüzü məmurların özbaşınalığından müdafiə olunmuş hesab edirsinizmi?

Sual 1 000 respondent tərəfindən cavablandırılmışdır.

	Sayı	Faiz	Real faiz	Faiz artımla
Bəli	27	2.7	2.7	2.7
Qismən	215	21.5	21.5	24.2
Xeyr	693	69.3	69.3	93.5
Cavab verməyə çətinlik çəkirəm	65	6.5	6.5	100.0
Cəmi	1 000	100.0	100.0	

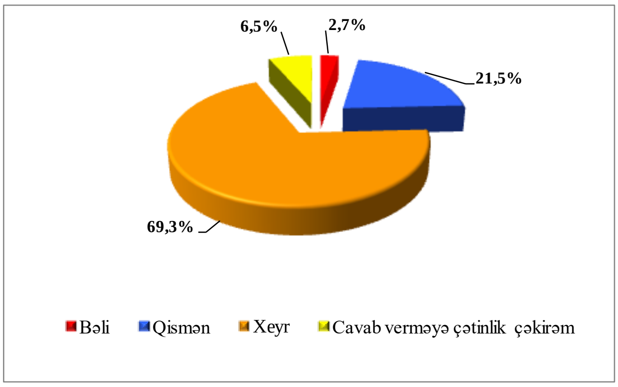

Sorğuda iştirak etmiş respondentlərin 69,3%-i və ya 693 respondent məmur özbaşınalığından ümumiyyətlə müdafiə olunmadığını vurğulamışdır. Respondentlərin 21,5%-i və ya 215 respondent qismən müdafiə olunduğunu qeyd etdiyi halda, 2,7% və ya 27 respondent tam qorumduğunu bildirmişdir. 6,5% və ya 65 respondent sualı cavablandırmaqda çətinlik çəkdiyini bildirmişdir

Ötən sorğu ilə müqayisədə cavab variantları üzrə aşağıdakı dəyişikliklər baş vermişdir:

	Real faiz, 2013	Real faiz, 2016	Dinamika, + artım, – azalma
Bəli	15.8	2.7	–
Qismən	60.2	21.5	–
Xeyr	13.8	69.3	+
Cavab verməyə çətinlik çəkirəm	10.2	6.5	–
Cəmi	100.0	100.0	

Özünü məmur özbaşınalığından müdafiə olunmamış hiss edən respondentlərin rayonlar üzrə bölgüsü aşağıdakı kimidir:

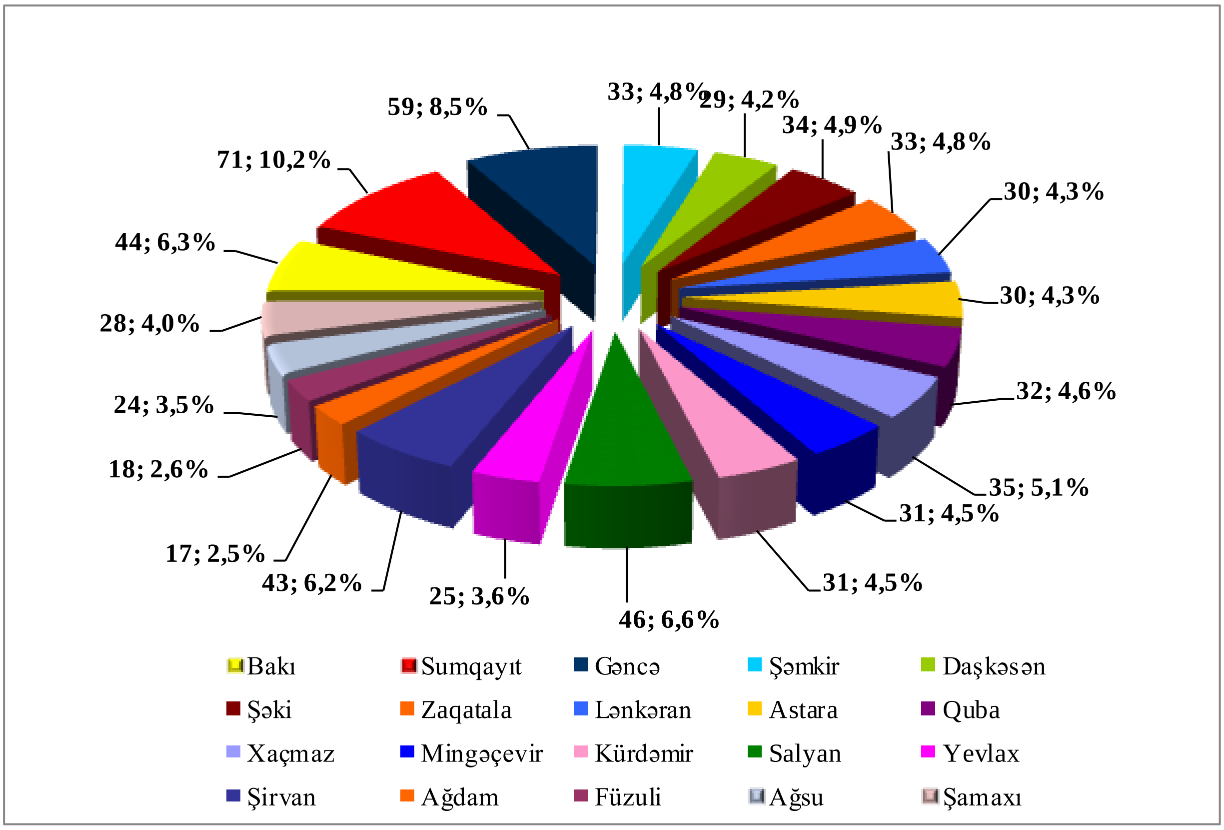

23. Fikrinizcə, vergi sistemində nəyi dəyişmək lazımdır?

Sualı 1 000 respondent cavablandırmışdır.

	Sayı	Faiz	Real Faiz	Faiz artımla
Vergi dərəcələrini aşağı salmalı	148	14.8	14.8	14.8
Vergilərin sayını azaltmalı	664	66.4	66.4	81.2
Kadrları dəyişməli	17	1.7	1.7	82.9
Dəyişkliklərə ehtiyac yoxdur	38	3.8	3.8	86.7
Vergi ödəyicilərinin hüquqlarının artırılması	76	7.6	7.6	94.3
Başqa təklifiniz varsa, göstərin: ƏDV ləvğ olunsun	1	0.1	0.1	94.4
Cavab verməyə çətinlik çəkirəm	56	5.6	5.6	100.0
Cəmi	1 000	100.0	100.0	

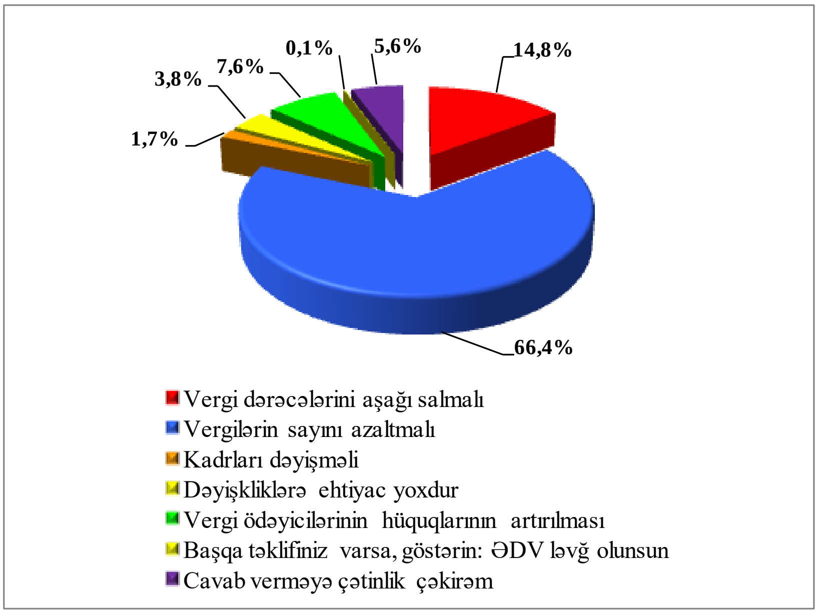

66,4% və ya 664 respondent vergilərin sayının azaldılmasını istəmişdir. 14,8% və ya 148 respondent vergi dərəcələrinin aşağı salınmasını təklif etmişdir. Daha 7,6% və ya 76 respondent vergi ödəyicilərinin hüquqlarının artırılmasını istəmişdir. 5,6% və ya 56 respondent sualı cavablandırmaqda çətinlik çəkdiyini bildirmişdir. 3,8% və ya 38 respondent dəyişikliklərə ehtiyac olmadığını, 1,7% və ya 17 respondent isə kadrları dəyişməyi qeyd etmişdir. 0,1% və ya 1 respondent IDV-nin ləğv edilməsini təklif etmişdir.

Ötən sorğu ilə müqayisədə cavab variantları üzrə aşağıdakı dəyişikliklər baş vermişdir:

	Real faiz, 2013	Real faiz, 2016	Dinamika, + artım, – azalma
Vergi dərəcələrini aşağı salmalı	35.2	14.8	–
Vergilərin sayını azaltmalı	27.3	66.4	+
Kadrları dəyişməli	5.2	1.7	–
Dəyişkliklərə ehtiyac yoxdur	5.5	3.8	–
Vergi ödəyicilərinin hüquqlarının artırılması	15.3	7.6	–
Başqa təklifiniz varsa, göstərin: ƏDV ləvğ olunsun	0.0	0.1	+
Cavab verməyə çətinlik çəkirəm	11.5	5.6	–
Cəmi	100.0	100.0	

24. Siz vergilərin elektron ödənişi imkanından istifadə edirsinizmi?

Sualı sorğuda iştirak etmiş bütün respondentlər (1 000 respondent) cavablandırmışdır.

	Sayı	Faiz	Real Faiz	Faiz artımla
Bəli	514	51.4	51.4	51.4
Bəli və çox razıyam	197	19.7	19.7	71.1
Hələ ki yox, lakin hazırlaşıram	145	14.5	14.5	85.6
Xeyr, ehtiyac duymuram	144	14.4	14.4	100.0
Cəmi	1000	100.0	100.0	

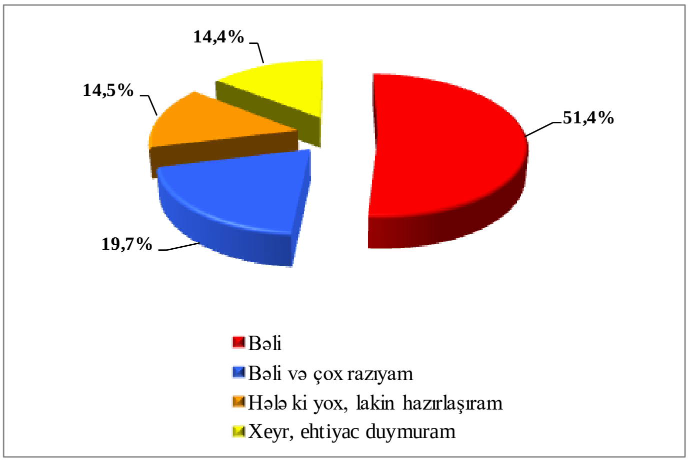

Respondentlərin 51,4%-i və ya 514 respondent vergilərin elektron ödənişi imkanından yararlandığını, 19,7%-i və ya 197 respondent isə bu imkandan yararlandığı və çox razı olduğunu bildirmişdir. Daha 14,5% və ya 145 respondent bu imkandan istifadə etməyə hazırlaşdığını qeyd etmişdir. Lakin 14,4% və ya 144 respondent bu ödəniş imkanına ehtiyac duymadığını vurğulamışdır.

Ötən sorğu ilə müqayisədə cavab variantları üzrə aşağıdakı dəyişikliklər baş vermişdir:

	Real faiz, 2013	Real faiz, 2016	Dinamika, + artım, – azalma
Bəli	16.9	51.4	+
Bəli və çox razıyam	19.6	19.7	+
Hələ ki yox, lakin hazırlaşıram	18.5	14.5	–
Xeyr, ehtiyac duymuram	45.0	14.4	–
Cəmi	100.0	100.0	

“Xeyr, ehtiyac duymuram” cavab variantını seçmiş respondentlərin regionlar üzrə bölgüsü aşağıdkı kimidir:

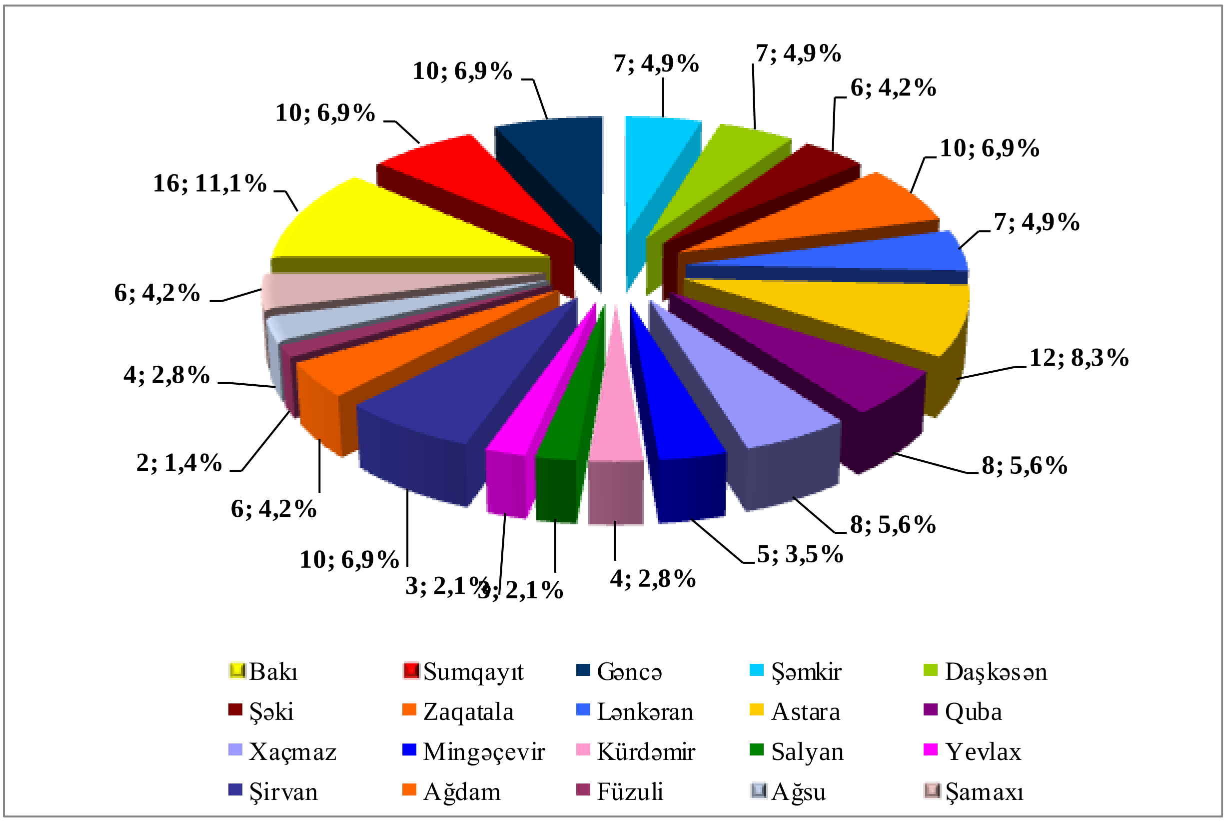
10; 6,9%
7; 4,9%
7; 4,9%
6; 4,2%
10; 6,9%
10; 6,9%
7; 4,9%
16; 11,1%
6; 4,2%
12; 8,3%
4; 2,8%
2; 1,4%
8; 5,6%
6; 4,2%
8; 5,6%
10; 6,9%
5; 3,5%
3; 2,1%
3; 2,1%
4; 2,8%
Bakı
Sumqayıt
Gəncə
Şəmkir
Daşkəsən
Şəki
Zaqatala
Lənkəran
Astara
Quba
Xaçmaz
Mingəçevir
Kürdəmir
Salyan
Yevlax
Şirvan
Ağdam
Füzuli
Ağsu
Şamaxı

25-ci sual 24-cü sualda "Hələ ki yox, lakin hazırlaşıram" və "Xeyr, ehtiyac duymuram" cavab variantlarını seçmiş respondentlərə verilmişdir.

25. Vergilərin elektron ödənişi imkanından istifadə etməməyinizin səbəbi nədir?

Sual 289 respondent tərəfindən cavablandırılmışdır.

		Sayı	Faiz	Real Faiz	Faiz artımla
	Mənim üçün bu, çətin işdir, mənim elektron sistemində işləmək təcrübəm yoxdur	99	9.9	34.3	34.3
	Mən elektron sistemə etibar etmirəm, ehtiyat edirəm ki, o zaman hər hansı problem çıxarsa, cavab verməli mən olacağam	27	2.7	9.3	43.6
	Vergiləri ənənəvi yolla ödəmək daha asandır	163	16.3	56.4	100.0
	Cəmi	289	28.9	100.0	
Cavab	verməyənlər	711	71.1		
Cəmi		1 000	100.0		

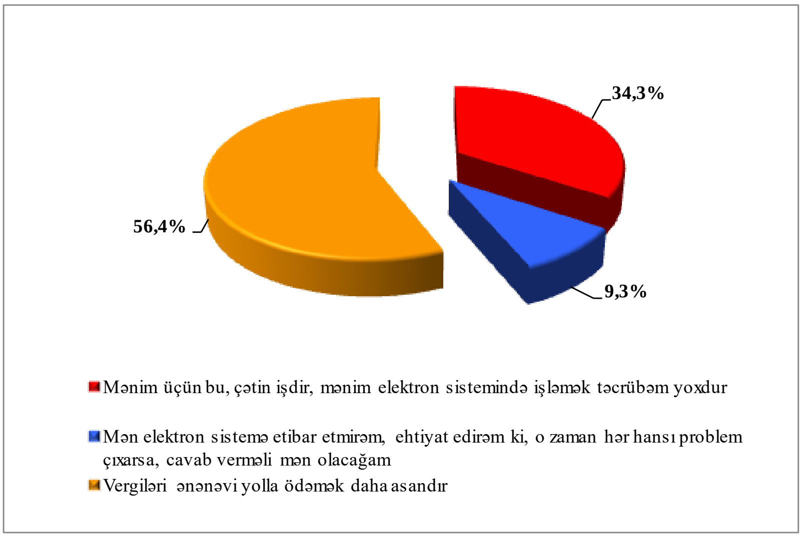

Sualı cavablandırmış respondentlərin 56,4%-i və ya 163 respondent Vergiləri ənənəvi yolla ödəməyin daha asan olduğunu bildirmişdir. 34,3% və ya 99 respondent isə "Mənim üçün bu, çətin işdir, mənim elektron sistemində işləmək təcrübəm yoxdur" cavab variantını seçmişdir. Daha 9,3% və ya 27 respondent elektron sistemə etibar etmədiyini qeyd etmişdir.

Ötən sorğu ilə müqayisədə cavab variantları üzrə aşağıdakı dəyişikliklər baş vermişdir:

	Real faiz, 2013	Real faiz, 2016	Dinamika, + artım, – azalma
Mənim üçün bu, çətin işdir, mənim elektron sistemində işləmək təcrübəm yoxdur	26.6	34.3	+
Mən elektron sistemə etibar etmirəm, ehtiyat edirəm ki, o zaman hər hansı problem çıxarsa, cavab verməli mən olacağam	16.5	9.3	–
Vergiləri ənənəvi yolla ödəmək daha asandır	55.1	56.4	+
Başqa səbəb: Kənd təsərrüfati sahəsi vergidən azad olduğu üçün	0.6	0.0	–
Başqa səbəb: Belə daha arxayın olduğum üçün	1.1	0.0	–
Cəmi	100.0	100.0	

26. Siz son bir ildə xarici ticarət əməliyyatları ilə məşğul olursunuzmu?

Sual sorğuda iştirak etmiş 1000 respondent tərəfindən cavablandırılmışdır.

	Sayı	Faiz	Real faiz	Faiz artımla
Bəli	108	10.8	10.8	10.8
Xeyr	858	85.8	85.8	96.6
İndi xeyr, əvvəllər olurdum	34	3.4	3.4	100,0
Cəmi	1 000	100.0	100.0	

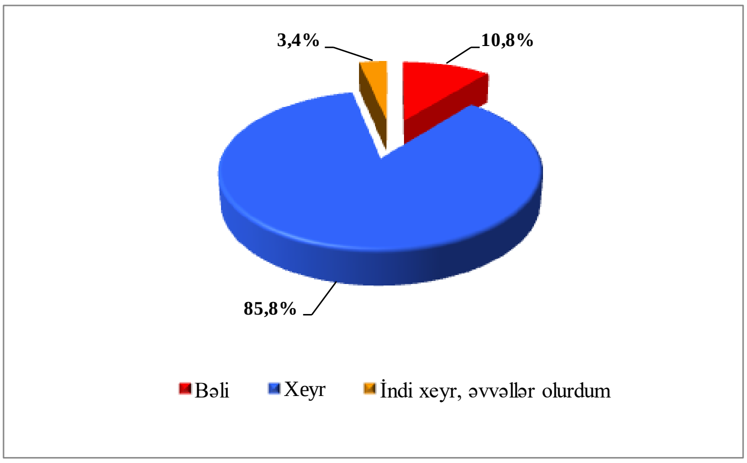

Gördüyümüz kimi respondentlərin mütləq əksəriyyəti (85,8% və ya 858 respondent) xarici ticarət əməliyyatları ilə məşğul olmadığını bildirmişdir. 3,4% və ya 34 respondent isə əvvəllər xarici ticarət əməliyyatları ilə məşğul olduğunu qeyd etmişdir. Yalnız 10,8% və ya 108 respondent xarici ticarət əməliyyatları ilə məşğul olduğunu vurğulamışıdır.

Ötən sorğu ilə müqayisədə cavab variantları üzrə aşağıdakı dəyişikliklər baş vermişdir:

	Real faiz, 2013	Real faiz, 2016	Dinamika, + artım, – azalma
Bəli	13.4	10.8	–
Xeyr	80.0	85.8	+
İndi xeyr, əvvəllər olurdum	6.6	3.4	–
Cəmi	100.0	100.0	

27-29-cu suallar 26-cı sualda yalnız "Bəli" və "İndi xeyr, əvvəllər olurdum" cavab variantlarını seçmiş respondentlərə verilmişdir. Digər cavab variantları seçmiş respondentlər 30-cu sualdan başlayaraq sorğunu davam etdirmişlər.

27. Xarici ticarət əməliyyatlarını həyata keçirərkən sənədlərin rəsmiləşdirilməsi prosedurlarının sayını və mürəkkəbliyini Siz necə qiymətləndirirsiniz?

Bu sualın cavablandırılmasında 142 respondent iştirak etmişdir.

		Sayı	Faiz	Real faiz	Faiz artımla
	Olduqca artıq	100	10.0	70.4	70.4
	Normal	31	3.1	21.8	92.3
	Cavab verməyə çətinlik çəkirəm	11	1.1	7.7	100.0
	Cəmi	142	14.2	100.0	
Cavab	verməyənlər	858	85.8		
Cəmi		1 000	100.0		

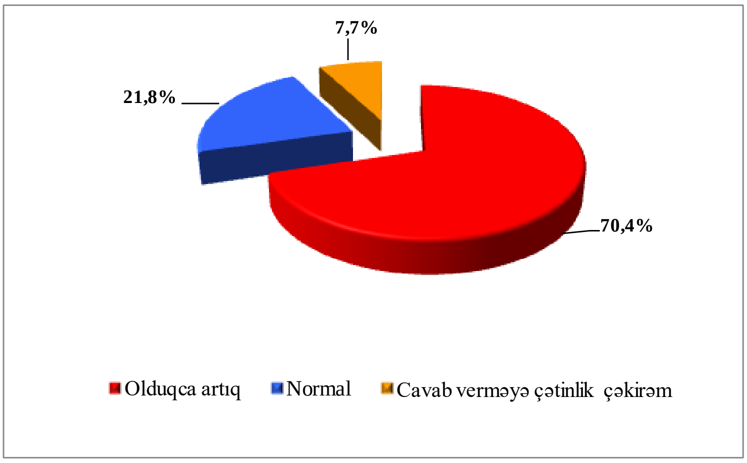

Sualı cavablandırmış respondentlərin 70,4%-i və ya 100 respondent xarici ticarət əməliyyatlarını həyata keçirərkən sənədlərin rəsmiləşdirilməsi prosedurlarını olduqca artıq qiymətləndirdiyi halda, 21,8%-i və ya 31 respondent bu prosedurların sayını normal kimi dəyərləndirmişdir. Daha 7,7% və ya 11 respondent sualı cavablandırmaqda çətinlik çəkmişdir.

Ötən sorğu ilə müqayisədə cavab variantları üzrə aşağıdakı dəyişikliklər baş vermişdir:

	Real faiz, 2013	Real faiz, 2016	Dinamika, + artım, – azalma
Olduqca artıq	48.5	70.4	+
Normal	28.0	21.8	–
Cavab verməyə çətinlik çəkirəm	23.5	7.7	–
Cəmi	100.0	100.0	

28. Gömrük rəsmiləşdirməsini keçmək Sizə harada daha rahatdır?

Sualı 142 respondent cavablandırmışdır.

		Sayı	Faiz	Real Faiz	Faiz artımla
	Azərbaycan gömrüyündə	2	0.2	1.4	1.4
	Rusiya gömrüyündə	39	3.9	27.5	28.9
	Gürcüstan gömrüyündə	21	2.1	14.8	43.7
	Türkiyə gömrüyündə	39	3.9	27.5	71.1
	İran gömrüyündə	24	2.4	16.9	88.0
	Hər yerdə eynilə pisdir	1	0.1	0.7	88.7
	Hər yerdə eynilə rahatdır	1	0.1	0.7	89.4
	Cavab verməyə çətinlik çəkirəm	15	1.5	10.6	100.0
	Cəmi	142	14.2	100.0	
Sistemlə	buraxılmış	858	85.8		
Cəmi		1 000	100.0		

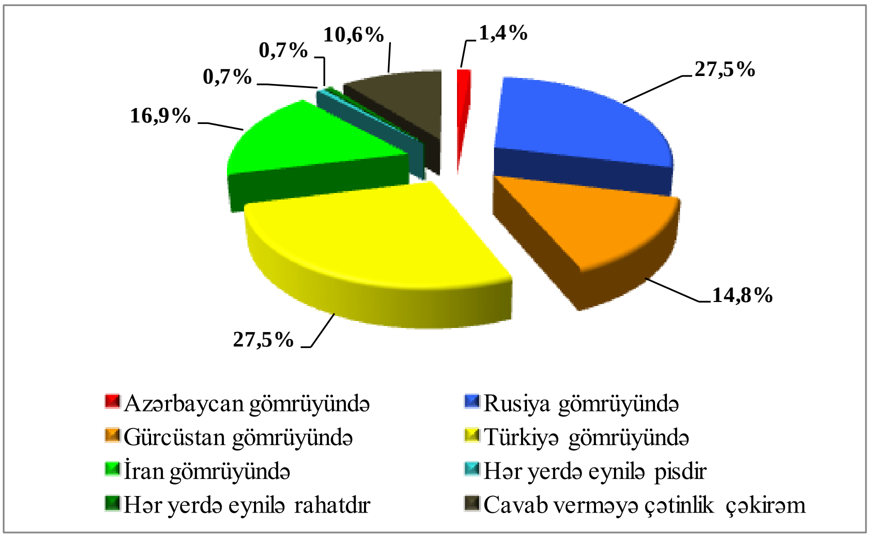

Cavab variantlarının sıralanması aşağıdakı kimidir:
Rusiya gömrüyü – 27,5% və ya 39 nəfər
Türkiyə gömrüyü – 27,5% və ya 39 nəfər
İran gömrüyü – 16,9% və ya 24 nəfər
Gürcüstan gömrüyü – 14,8% və ya 21 respondent
Cavab verməyə çətinlik çəkirəm – 10,6% və ya 15 respondent
Azərbaycan gömrüyü – 1,4% və ya 2 respondent
Hər yerdə eynilə pisdir – 0,7% və ya 1 respondent
Hər yerdə eynilə rahatdır – 0,7% və ya 1 respondent

Ötən sorğu ilə müqayisədə cavab variantları üzrə aşağıdakı dəyişikliklər baş vermişdir:

	Real faiz, 2013	Real faiz, 2016	Dinamika, + artım, – azalma
Azərbaycan gömrüyündə	9.5	1.4	–
Rusiya gömrüyündə	10.5	27.5	+
Gürcüstan gömrüyündə	8.0	14.8	+
Türkiyə gömrüyündə	15.0	27.5	+
İran gömrüyündə	6.0	16.9	+
Hər yerdə eynilə pisdir	34.5	0.7	–
Hər yerdə eynilə rahatdır	3.5	0.7	–
Cavab verməyə çətinlik çəkirəm	13.0	10.6	–
Cəmi	100.0	100.0	

29. Son bir ildə gömrükdə broker xidmətindən istifadə etmək necədir?

Sual 142 respondent tərəfindən cavablandırılmışdır.

		Sayı	Faiz	Real faiz	Faiz artımla
	Məcburi	72	7.2	50.7	50.7
	Könüllü	18	1.8	12.7	63.4
	Cavab verməyə çətinlik çəkirəm	52	5.2	36.6	100.0
	Cəmi	142	14.2	100.0	
Cavab	verməyənlər	858	85.8		
Cəmi		1 000	100.0		

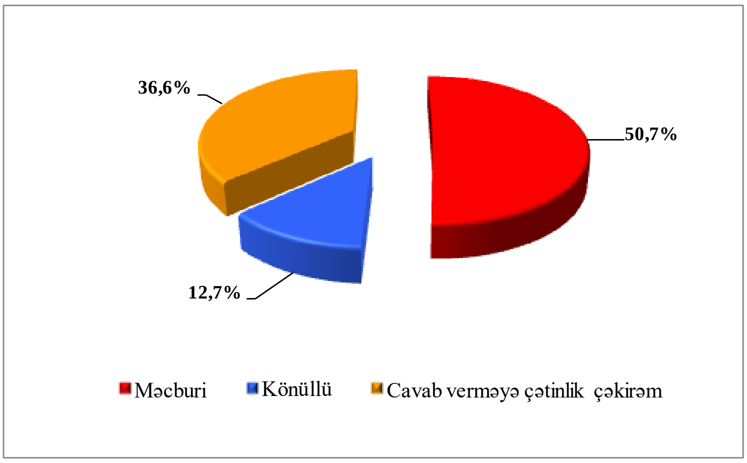

Sualın cavablandırılmasında iştirak etmiş respondentlərin 50,7%-i və ya 72 respondent “Məcburi”, 12,7% və ya 18 respondent “Könüllü” cavab variantlatını şeçmişlər. 36,6% və ya 52 respondent cavab verməkdə çətinlik çəkdiyini bildirmişdir.

Ötən sorğu ilə müqayisədə cavab variantları üzrə aşağıdakı dəyişikliklər baş vermişdir:

	Real faiz, 2013	Real faiz, 2016	Dinamika, + artım, – azalma
Məcburi	31.5	50.7	+
Könüllü	43.0	12.7	–
Cavab verməyə çətinlik çəkirəm	25.5	36.6	+
Cəmi	100.0	100.0	

30. Siz yaxın keçmişdə (son bir ildə) şirkət bağlamalı olmusunuzmu?

Sualın cavablandırılmasında 1 000 respondent iştirak etmişdir.

	Sayı	Faiz	Real faiz	Faiz artımla
Bəli	48	4.8	4.8	4.8
Xeyr	952	95.2	95.2	100.0
Cəmi	1 000	100.0	100.0	

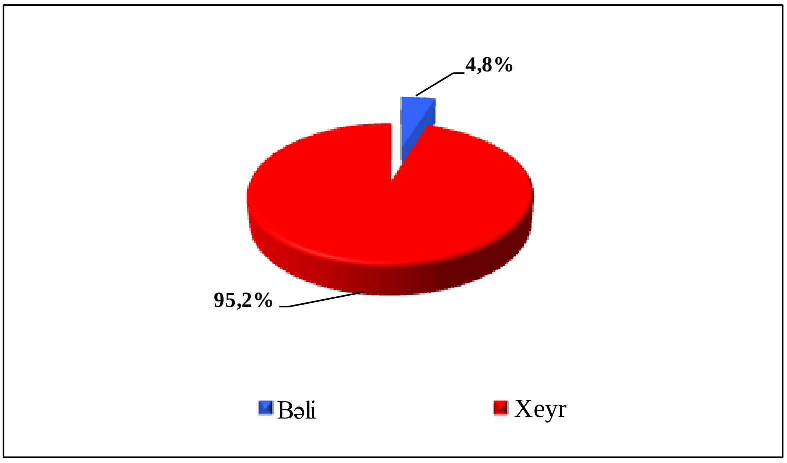

Yalnız 4,8% və ya 48 respondent son iki ildə şirkət bağlamalı olduğunu bildirmişdir.

Ötən sorğu ilə müqayisədə cavab variantları üzrə aşağıdakı dəyişikliklər baş vermişdir:

	Real faiz, 2013	Real faiz, 2016	Dinamika, + artım, – azalma
Bəli	6.3	4.8	–
Xeyr	93.7	95.2	+
Cəmi	100.0	100.0	

31-33-cü suallar 30-cu sualda "Bəli" cavab variantını seçmiş respondentlərə verilmişdir.

31. Şirkət bağlanarkən sənədlərin rəsmiləşdirilməsi prosedurlarının sayı və mürəkkəbliyini Siz necə qiymətləndirirsiniz?

Sualı 48 respondent cavablandırmışdır.

		Sayı	Faiz	Real faiz	Faiz artımla
	Olduqca artıq	22	2.2	45.8	45.8
	Normal	24	2.4	50.0	95.8
	Cavab verməyə çətinlik çəkirəm	2	0.2	4.2	100.0
	Cəmi	48	4.8	100.0	
Cavab	verməyənlər	952	95.2		
Cəmi		1 000	100.0		

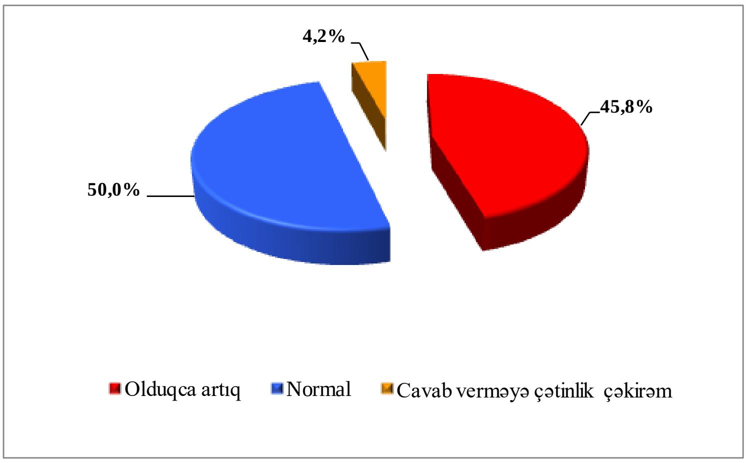

Sualı cavablandırmış respondentlərin 45,8%-i və ya 22 respondent prosedurların artıq olduğunu, 50,0%-i və ya 24 respondent isə prosedurların normal olduğunu bildirmişdir. 4,2% və ya 2 respondent suala cavab verməyə çətinlik çəkdiyini bildirmişdir.

Ötən sorğu ilə müqayisədə cavab variantları üzrə aşağıdakı dəyişikliklər baş vermişdir:

	Real faiz, 2013	Real faiz, 2016	Dinamika, + artım, – azalma
Olduqca artıq	31.7	45.8	+
Normal	61.9	50.0	–
Cavab verməyə çətinlik çəkirəm	6.4	4.2	–
Cəmi	100.0	100.0	

32. Şirkətin bağlanmasına Siz nə qədər vaxt (gün) sərf etmisiniz?

Sual 48 respondent tərəfindən cavablandırılmışdır.

		Sayı	Faiz	Real faiz	Faiz artımla
	6-10 gün	3	0.3	6.3	6.3
	11-15 gün	7	0.7	14.6	20.9
	16-20 gün	2	0.2	4.2	25.1
	21-30 gün	5	0.5	10.4	35.4
	2 ay	5	0.5	10.4	45.9
	3 ay	2	0.2	4.2	50.1
	4 ay	6	0.6	12.5	62.6
	6 ay	1	0.1	2,1	64.7
	6 aydan yuxarı	2	0.2	4.2	68.7
	Cavab verməyə çətinlik çəkirəm	15	1.5	31.3	100.0
	Cəmi	48	4.8	100.0	
Cavab	verməyənlər	952	93.7		
	Total	1 000	100,0		

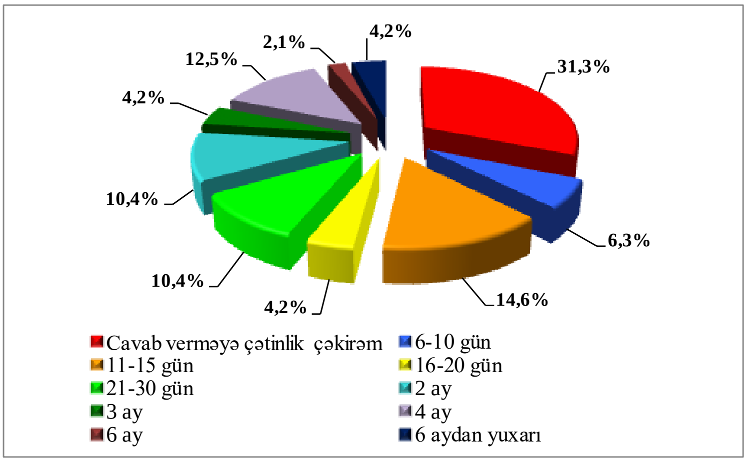

31,3% və ya 15 respondent bu sualı cavablandırmaqda çətinlik çəkdiyini bildirmişdir. 14,6% və ya 7 respondent bağlanma prosedurlarının 11-15 gün vaxt aldığını qeyd etmişdir. Digər cavab variantları 1 gündən 6 ayadək müddəti əhatə edir. Bu cavab variantlarının seçənlər ümumilikdə 54,1% və ya 26 respondentdir.

Ötən sorğu ilə müqayisədə cavab variantları üzrə aşağıdakı dəyişikliklər baş vermişdir:

	Real faiz, 2013	Real faiz, 2016	Dinamika, + artım, – azalma
1-5 gün	7.9	0.0	–
6-10 gün	7.9	6.3	–
11-15 gün	1.6	14.6	+
16-20 gün	7.9	4.2	–
21-30 gün	7.9	10.4	+
2 ay	11.1	10.4	–
3 ay	0.0	4.2	+
4 ay	0.0	12.5	+
5 ay	1.6	0.0	–
6 ay	20.6	2.1	–
6 aydan yuxarı	0.0	4.2	+
Cavab verməyə çətinlik çəkirəm	33.3	31.3	–
Cəmi	100.0	100.0	

33. Şirkəti bağlayarkən Siz hər hansı qeyri-rəsmi ödənişlər etməli olmusunuzmu?

Suala 48 respondent cavab vermişdir.

		Sayı	Faiz	Real faiz	Faiz artımla
	Bəli	9	0.9	18.8	18.8
	Xeyr	33	3.3	68.8	87.5
	Cavab verməyə çətinlik çəkirəm	6	0.6	12.5	100.0
	Cəmi	48	4.8	100.0	
Cavab	verməyənlər	952	95.2		
Cəmi		1 000	100.0		

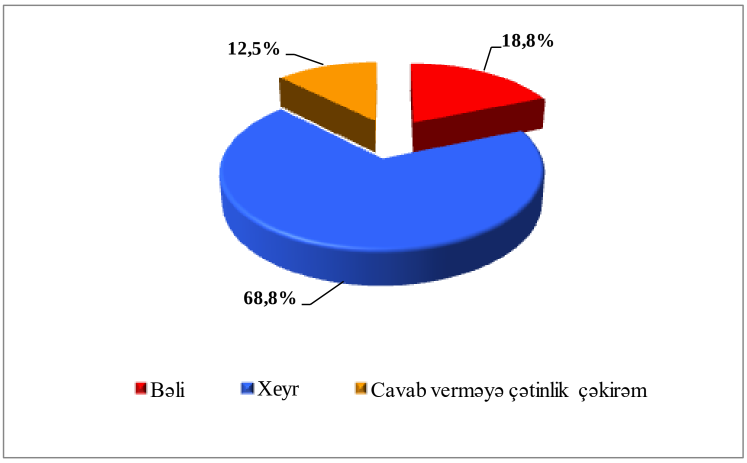

Yalnız 18,8% və ya 9 respondent şirkət bağlayarkən qeyri-rəsmi ödəniş həyata keçirdiyini qeyd etmişdir.

Ötən sorğu ilə müqayisədə cavab variantları üzrə aşağıdakı dəyişikliklər baş vermişdir:

	Real faiz, 2013	Real faiz, 2016	Dinamika, + artım, – azalma
Bəli	31.7	18.8	–
Xeyr	50.8	68.8	+
Cavab verməyə çətinlik çəkirəm	17.5	12.5	–
Cəmi	100.0	100.0	

34. Siz son bir ildə hər hansı tikinti işlərinə icazə almalı olmusunuzmu?

Sual sorğuda iştirak etmiş bütün respondentlər (1000 respondent) tərəfindən cavablandırılmışdır.

	Sayı	Faiz	Real faiz	Faiz artımla
Bəli	272	27.2	27.2	27.2
Xeyr	728	72.8	72.8	100,0
Cəmi	1 000	100.0	100.0	

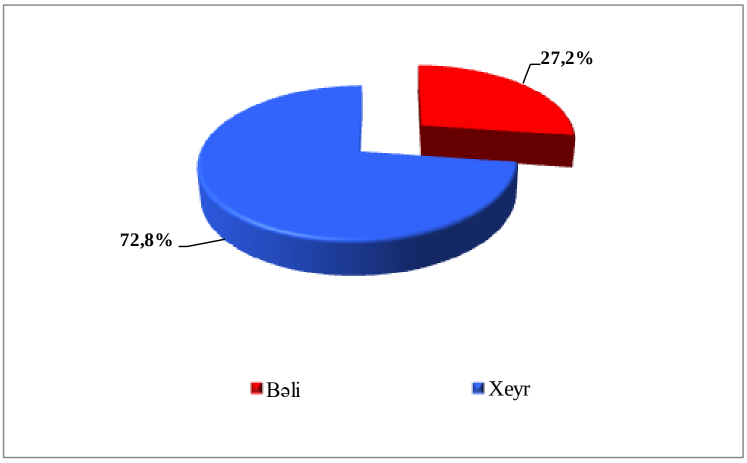

Sualı cavablandırmış respondentlərin yalnız 27,2%-i və ya 272 respondent tikinti işləri üçün icazə almalı olduğunu bildirmişdir.

Ötən sorğu ilə müqayisədə cavab variantları üzrə aşağıdakı dəyişikliklər baş vermişdir:

	Real faiz, 2013	Real faiz, 2016	Dinamika, + artım, – azalma
Bəli	29.2	27.2	–
Xeyr	70.8	72.8	+
Cəmi	100.0	100.0	

35 və 36-cı suallar 34-cü sualda "Bəli" cavab variantını seçmiş respondentlərə verilmişdir. 34-cü sualda "Xeyr" cavab variantını seçmiş respondentlər 37-ci sualdan başlayaraq sorğunu davam etdirmişlər.

35. Hansı vaxta icazə ala bimisiniz?

Sualı 272 respondent cavablandırmışdır.

		Sayı	Faiz	Real faiz	Faiz artımla
	1 aya	34	3.4	12.5	12.5
	3 aya	57	5.7	21.0	33.5
	6 aya	126	12.6	46.3	79.8
	1 ilə	51	5.1	18.8	98.5
	1 ildən çox müddətə	4	0.4	1.5	100.0
	Cəmi	272	27.2	100.0	
Cavab	verməyənlər	728	72.8		
Cəmi		1 000	100.0		

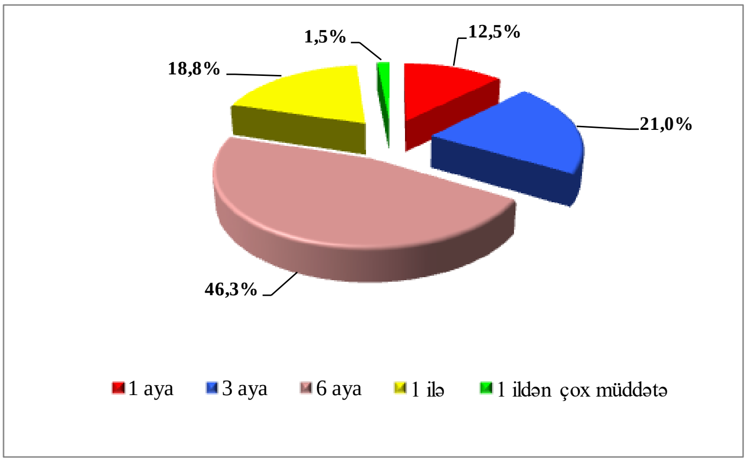

Resopndentlərin əksəriyyəti 46,3% və ya 126 respondent olmaqla icazəni 6 ay ərzində aldığını qeyd etmişdir. Növbəti yerləri 21,0%-lə (və ya 57 respondent) 3 aya, 18,8%-lə (və ya 51 respondent) 1 ilə, 12,5%-lə (və ya 34 respondent) 1 aya və 1,5%-lə (və ya 4 respondent) 1 ildən yuxarı cavab variantları tutmuşdur.

Ötən sorğu ilə müqayisədə cavab variantları üzrə aşağıdakı dəyişikliklər baş vermişdir:

	Real faiz, 2013	Real faiz, 2016	Dinamika, + artım, – azalma
1 aya	30.8	12.5	–
3 aya	29.1	21.0	–
6 aya	28.4	46.3	+
1 ilə	7.5	18.8	+
1 ildən çox müddətə	4.1	1.5	–
Cəmi	100.0	100.0	

36. Fikrinizcə sahibkarlıq fəaliyyəti ilə əlaqədar tikintiyə icazəni rüşvətsiz almaq mümkündürmü?

Bu sual da 272 respondent tərəfindən cavablandırılmışdır.

		Sayı	Faiz	Real faiz	Faiz artımla
	Bəli	39	3.9	14.3	14.3
	Xeyr	233	23.3	85.7	100.0
	Cəmi	272	27.2	100.0	
Cavab	verməyənlər	728	72.8		
Cəmi		1 000	100.0		

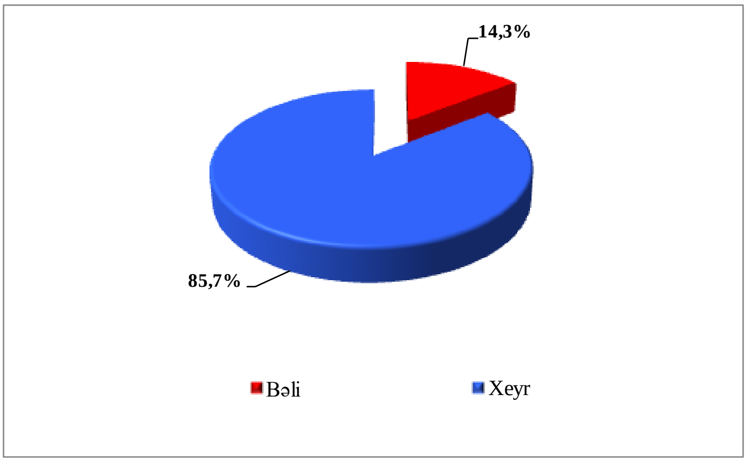

Respondentlərin 85,7%-i və ya 233 respondent tikinti üçün icazəni rüşvətsiz almağın qeyri-mümkün olduğunu bildirmişdir.

Ötən sorğu ilə müqayisədə cavab variantları üzrə aşağıdakı dəyişikliklər baş vermişdir:

	Real faiz, 2013	Real faiz, 2016	Dinamika, + artım, – azalma
Bəli	64.4	14.3	–
Xeyr	35.6	85.7	+
Cəmi	100.0	100.0	

“Xeyr” cavab variantını seçmiş respondentlərin rayonlar üzrə bölgüsü aşağıdakı kimidir:

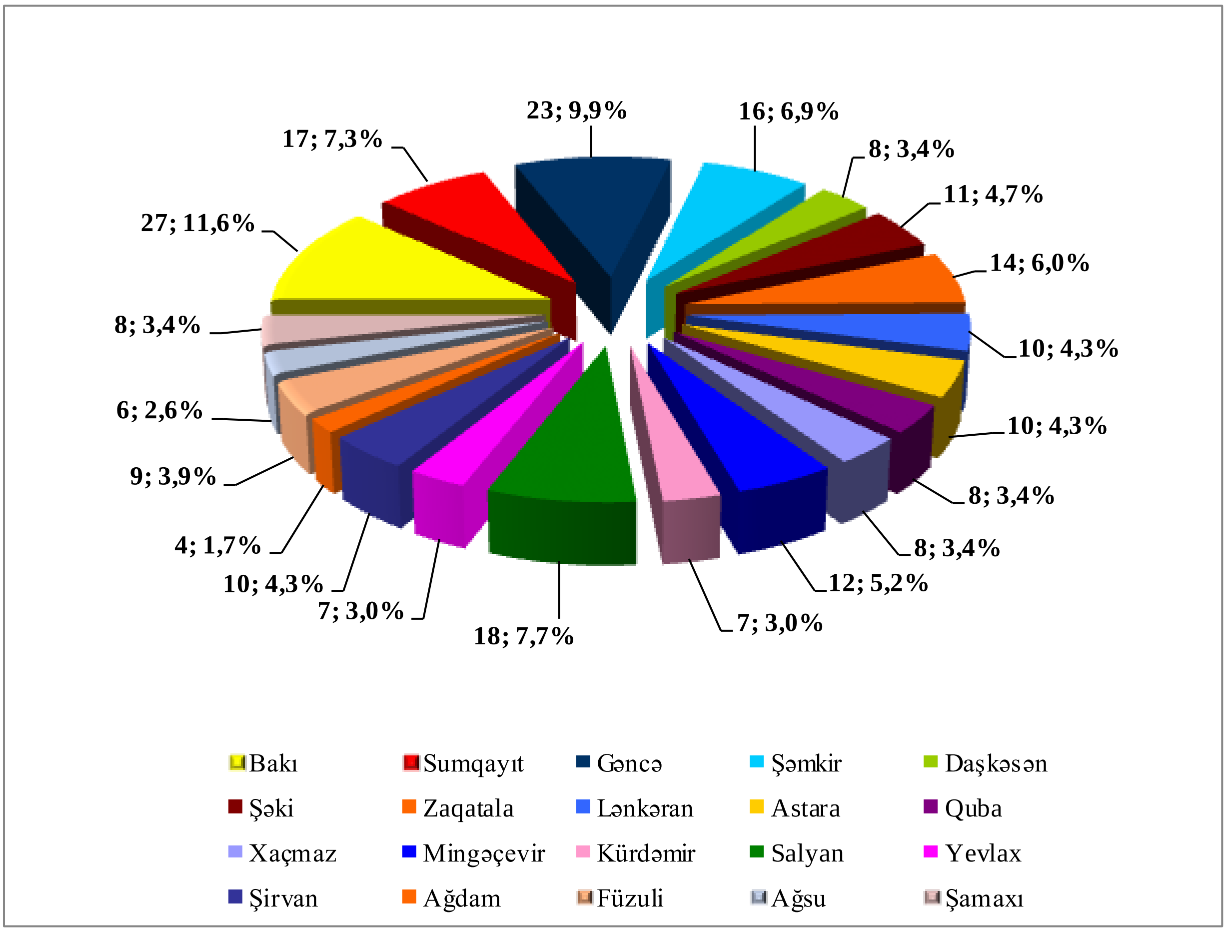
23; 9,9%
16; 6,9%
8; 3,4%
11; 4,7%
14; 6,0%
10; 4,3%
10; 4,3%
8; 3,4%
8; 3,4%
12; 5,2%
7; 3,0%
18; 7,7%
7; 3,0%
10; 4,3%
4; 1,7%
9; 3,9%
6; 2,6%
8; 3,4%
27; 11,6%
17; 7,3%
Bakı
Sumqayıt
Gəncə
Şəmkir
Daşkəsən
Şəki
Zaqatala
Lənkəran
Astara
Quba
Xaçmaz
Mingəçevir
Kürdəmir
Salyan
Yevlax
Şirvan
Ağdam
Füzuli
Ağsu
Şamaxı

37. Son bir ildə sahibkarlıq fəaliyyəti ilə əlaqəli dövlət qurumlarının qərarları barədə məlumatı vaxtında əldə edə bilirsinizmi?

Sual 1000 respondent cavablandırmışdır.

	Sayı	Faiz	Real faiz	Faiz artımla
Bəli	480	48.0	48.0	48.0
Xeyr	520	52.0	52.0	100.0
Cəmi	1 000	100.0	100.0	

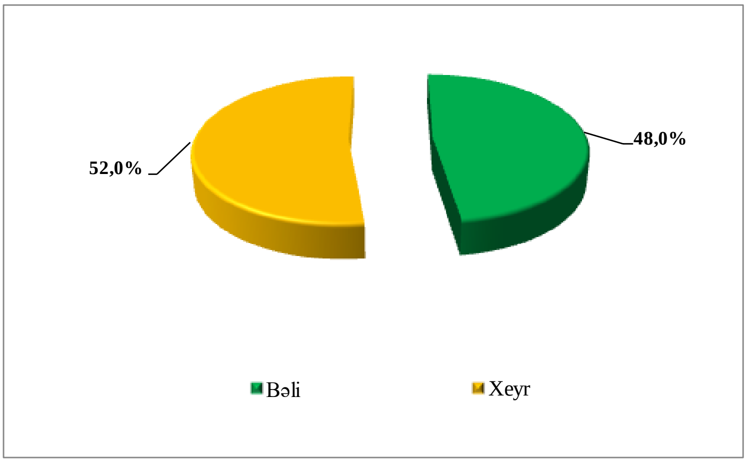

Respondentlərin 48,0%-i və ya 480 respondent sahibkarlıq fəaliyyəti ilə əlaqəli dövlət qurumlarının qərarları barədə məlumatı vaxtında əldə edə bildiyini qeyd etmişdir.

Ötən sorğu ilə müqayisədə cavab variantları üzrə aşağıdakı dəyişikliklər baş vermişdir:

	Real faiz, 2013	Real faiz, 2016	Dinamika, + artım, – azalma
Bəli	76.0	48.0	–
Xeyr	24.0	52.0	+
Cəmi	100.0	100.0	

38. Sahibkarlıq fəaliyyəti ilə əlaqəli dövlət qurumlarının qərarları barədə məlumatı əsasən necə əldə edirsiniz?

Sual 1000 respondent tərəfindən cavablandırılmışdır.

	Sayı	Faiz	Real Faiz	Faiz artımla
Qəzetlərdən	13	1.3	1.3	1.3
Televiziyadan	660	66.0	66.0	67.3
Dövlət qurumlarının veb səhifələrindən	66	6.6	6.6	73.9
Dost-tanış sahibkarlardan	92	9.2	9.2	83.1
Yoxlama zamanı	169	16.9	16.9	100.0
Cəmi	1000	100.0	100.0	

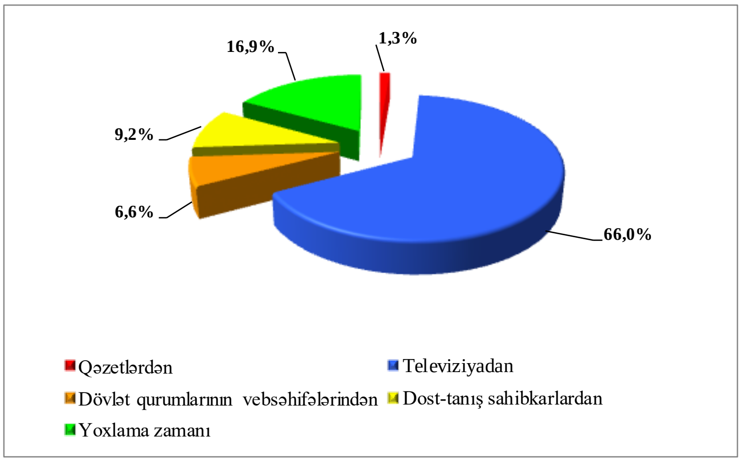

Gördüyümüz kimi əksəriyyət (66,0% və ya 660 respondent) məlumatı televiziyadan əldə etmişdir. Bu siyahıda növbəti yerlərdə 16,9%-lə (169 respondent) yoxlama zamanı, 9,2%-lə (92 respondent) dost-tanış sahibkarlar, 6,6%-lə (66 respondent) dövlət qurumlarının veb səhifələrindən, 1,3%-lə (13 respondent) qəzetlər cavab variantları durur.

Ötən sorğu ilə müqayisədə cavab variantları üzrə aşağıdakı dəyişikliklər baş vermişdir:

	Real faiz, 2013	Real faiz, 2016	Dinamika, + artım, – azalma
Qəzetlərdən	4.9	1.3	–
Televiziyadan	44.8	66.0	+
Dövlət qurumlarının veb səhifələrindən	23.4	6.6	–
Dost-tanış sahibkarlardan	14.4	9.2	–
Yoxlama zamanı	7.9	16.9	+
Cəmi	100.0	100.0	

39. Qanunları pozmadan Azərbaycanda bizneslə məşğul olmaq mümkündürmü?

Sual bütün respondentlər (1000 respondent) tərəfindən cavablandırılmışdır.

	Sayı	Faiz	Real faiz	Faiz artımla
Bəli mümkündür	77	7.7	7.7	7.7
Bəli, lakin çətindir və rüşvət verib işləmək daha rahatdır	205	20.5	20.5	28.2
Xeyr, mümkün deyil	597	59.7	59.7	87.9
Cavab verməyə çətinlik çəkirəm	121	12.1	12.1	100.0
Cəmi	1000	100.0	100.0	

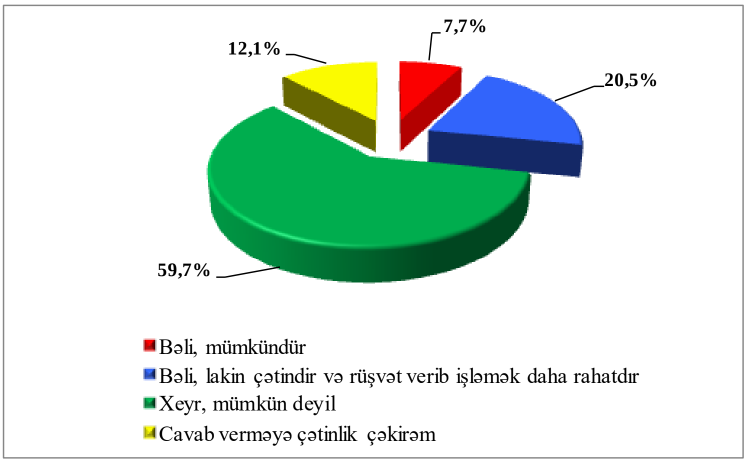

Gördüyümüz kimi yalnız 7,7% və ya 77 respondent rüşvətsiz işləmək mümkün olduğunu bildirmişdir. Respondentlərin 59,7%-i və ya 597 respondent rüşvətsiz işləməyin mümkün olmadığını qeyd etmişlər. 20,5% və ya 205 respondent "Bəli, lakin çətindir və rüşvət verib işləmək daha rahatdır" cavab variantının xeyrinə səs vermişdir. Nəhayət 12,1% və ya 121 respondent cavab verməyə çətinlik çəkdiyini vurğulamışdır.

Ötən sorğu ilə müqayisədə cavab variantları üzrə aşağıdakı dəyişikliklər baş vermişdir:

	Real faiz, 2013	Real faiz, 2016	Dinamika, + artım, – azalma
Bəli mümkündür	30.9	7.7	–
Bəli, lakin çətindir və rüşvət verib işləmək daha rahatdır	42.5	20.5	–
Xeyr, mümkün deyil	13.7	59.7	+
Cavab verməyə çətinlik çəkirəm	12.9	12.1	–
Cəmi	100.0	100.0	

Rüşvətsiz bizneslə məşğul olmaq mümkün deyil cavab variantını seşmiş respondentlərin rayonlar üzrə bölgüsü:

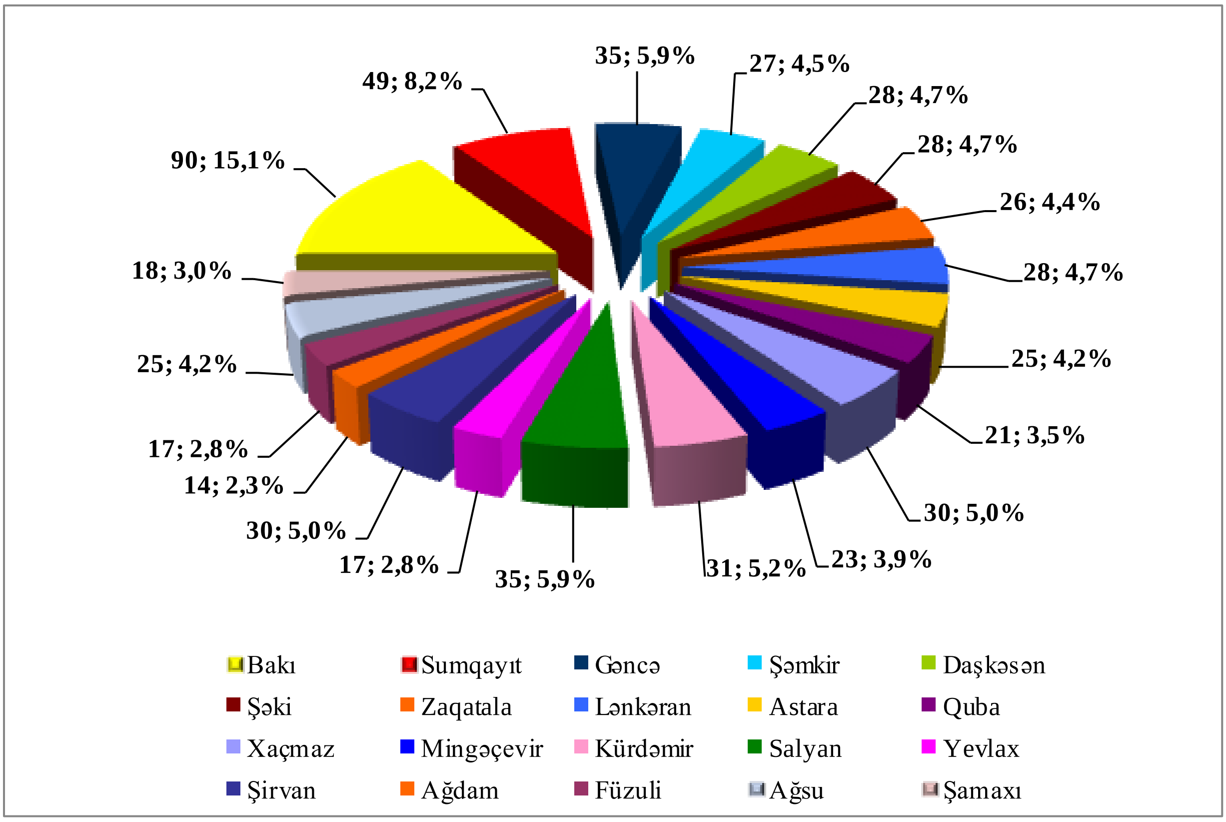

"Bəli, lakin çətindir və rüşvət verib işləmək daha rahatdır" cavab variantını seçmiş respondentlərin rayonlar üzrə bölgüsü:

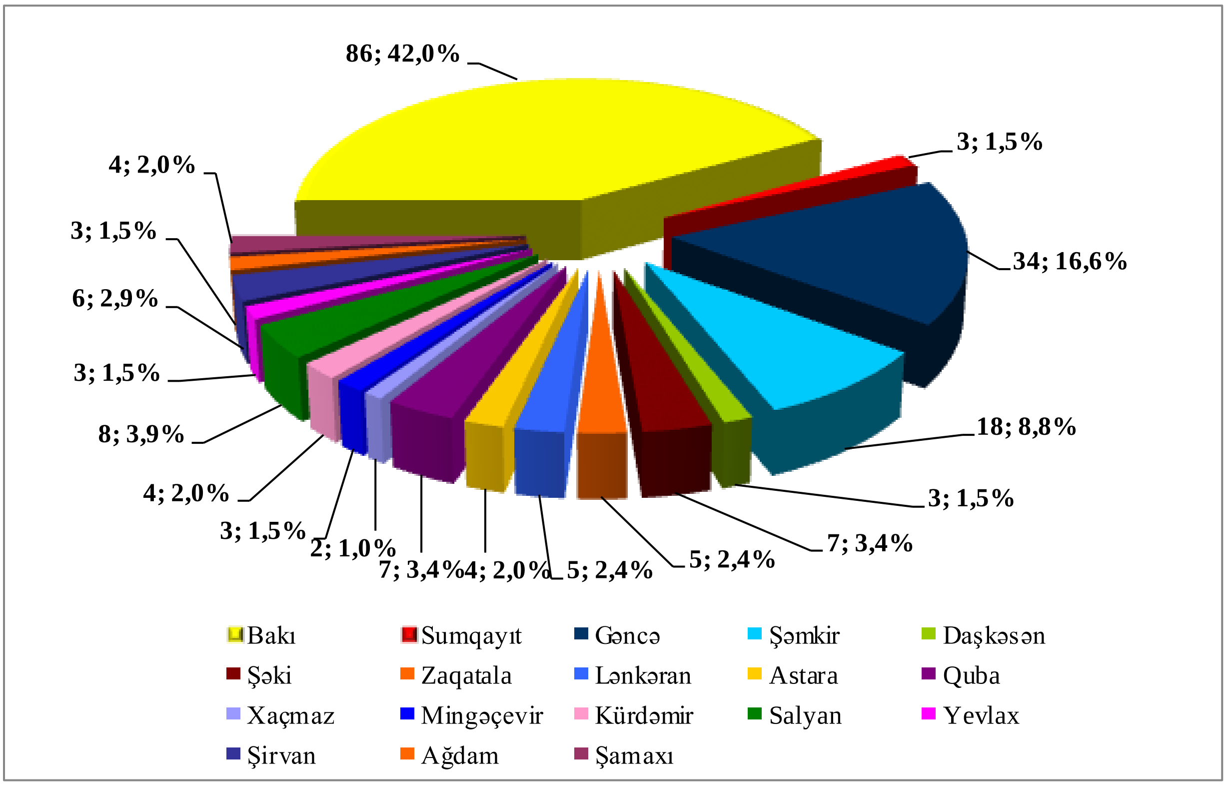

40. Azərbaycanda özəl biznesin inkişafını sürətləndirmək üçün hansı sahələrdə səyləri artırmağa ehtiyac var *(çox vacibdir – 1, vacibdir – 2, vacib deyil, mövcud durum məqbuldur – 3)*

Sualın cavablandırmasında bütün respondentlər (1000 respondent) iştitak etmişdir. Sualın şərtlərinə görə respondentlər bütün cavab variantlarını qiymətləndirmişlər.

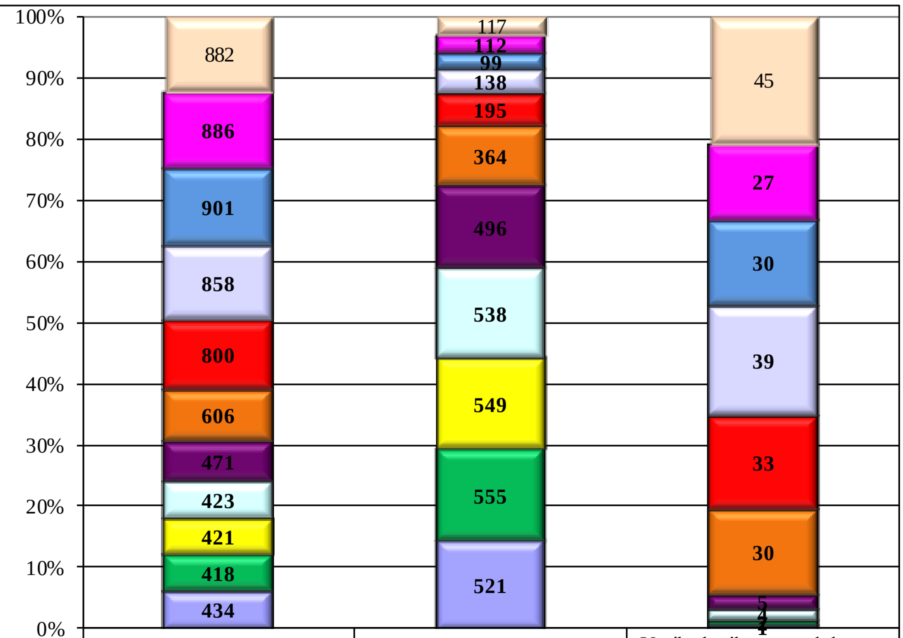

	Çox vacibdir	Vacibdir	Vacib deyil, mövcud durum məqbuldur
1 Özəl biznesi əsassız yoxlamalardan və müdaxilələrdən qorumaq	882	117	45
2 Özəl biznesin kreditləşməsini yaxşılaşdırmaq	886	112	27
3 Antiinhisar nəzarətini gücləndirmək	901	99	30
4 Vergi növlərinin sayını azaltmaq	858	138	39
5 Gömrük prosedurlarını sadələşdirmək	800	195	33
6 Sosial ödəmələri azaltmaq	606	364	30
7 Əmlakın qeydiyyatını sadələşdirmək	471	496	5
8 Tikintiyə icazənin alınmasını sadələşdirmək	423	538	4
9 Lisenziya və icazələrin alınması sistemini sadələşdirmək	421	549	
10 Məhkəmələrin müstəqilliyini artırmaq	418	555	2
11 Elektron xidmətləri genişləndirmək	434	521	1

Özəl biznesin inkişafını sürətləndirmək məqsədilə səylərin artırılması vacib olan sahələr aşağıdakı kimi sıralanmışdır:

1. Antiinhisar nəzarətini gücləndirmək (1 000 respondentdən 901-i)
2. Özəl biznesin kreditləşməsini yaxşılaşdırmaq (1 000 respondentdən 886-sı)
3. Özəl biznesi əsassız yoxlamalardan və müdaxilələrdən qorumaq (1 000 respondentdən 882-si)
4. Vergi növlərinin sayını azaltmaq (1 000 respondentdən 858-i)
5. Gömrük prosedurlarını sadələşdirmək (1 000 respondentdən 800-ü)
6. Sosial ödəmələri azaltmaq (1 000 respondentdən 606-ı)

7. Əmlakın qeydiyyatını sadələşdirmək (1 000 respondentdən 471-i)
8. Elektron xidmətləri genişləndirmək (1 000 respondentdən 434-ü)
9. Tikintiyə icazənin alınmasını sadələşdirmək (1 000 respondentdən 423-ü)
10. Lisenziya və icazələrin alınması sistemini sadələşdirmək (1 000 respondentdən 421-i)
11. Məhkəmələrin ədalətliliyini artırmaq (1 000 respondentdən 418-i)

41. Ölkədə sahibkarlıq mühitinin yaxşılaşdırılması üçün sahibkarlar özləri nə etməlidirlər? *(çox vacibdir – 1, vacibdir – 2, vacib deyil - 3)*

Bu sual da 1 000 respondent tərəfindən cavablandırılmışdır. Eynilə bu sualda da respondentlər bütün cavab variantlarını qiymətləndirmişlər.

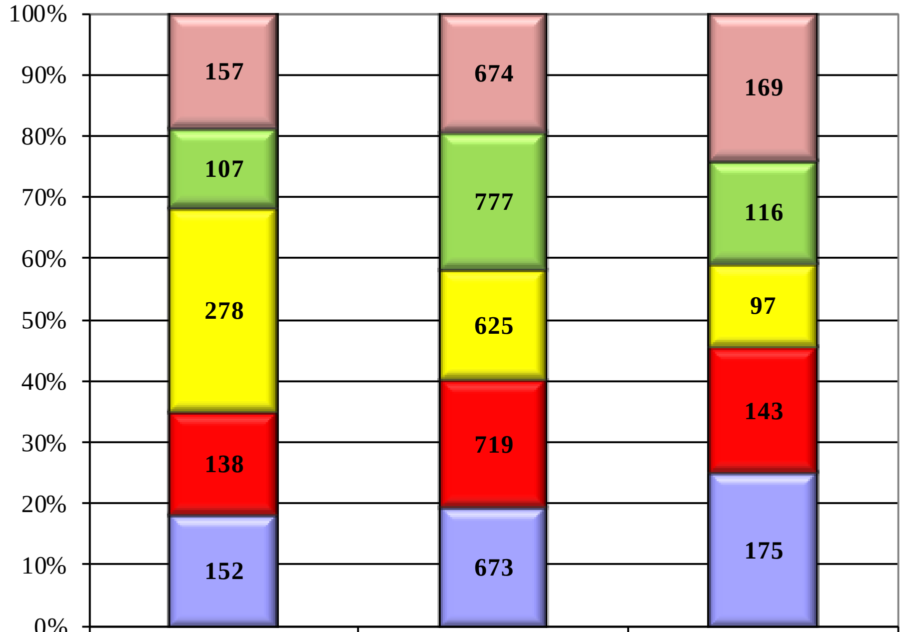

	Çox vacibdir	Vacibdir	Vacib deyil
1 Təşkilatlanmaq (assosiasiyalar qurmaq) və öz maraqlarını birgə qorumaq	157	674	169
2 Öz problemlərini KİV-də fəal surətdə səsləndirmək	107	777	116
3 Rüşvətxor məmurlara rüşvət verməkdən imtina etmək	278	625	97
4 Hüquqi biliklərini artırmaq	138	719	143
5 Biznesi idarə etmək biliklərini artırmaq	152	673	175

Ölkədə sahibkarlıq mühitinin yaxşılaşdırılması üçün sahibkarların özlərinin nə etməli olduqları vacibliyinə görə aşağıdakı kimi sıralanmışdır:

1. Rüşvətxor məmurlara rüşvət verməkdən imtina etmək (1 000 respondentdən 278-i)
2. Təşkilatlanmaq (assosiasiyalar qurmaq) və öz maraqlarını birgə qorumaq (1 000 respondentdən 157-si)
3. Biznesi idarə etmək biliklərini artırmaq (1 000 respondentdən 152-si)
4. Hüquqi biliklərini artırmaq (1 000 respondentdən 138-i)
5. Öz problemlərini KİV-də fəal surətdə səsləndirmək (1 000 respondentdən 107-si)

42. Dövlət qurumlarının yerli şöbələri və ya ayrı-ayrı məmurlar Sizi haqsız incidirsə Siz hara şikayət etməyə üstünlük verirsiniz?

Sual cavablandırılmasında 1000 respondentin hamısı iştirak etmişdir.

	Sayı	Faiz	Real faiz	Faiz artımla
Məhkəməyə	93	9.3	9.3	9.3
Müvafiq nazirliyin (dövlət qurumunun) rəhbərliyinə	345	34.5	34.5	43.8
Milli Məclis üzvünə	2	0.2	0.2	44.0
Prezidentə	229	22.9	22.9	66.9
Bütün yuxarıdı qeyd edilən ünvanlara	100	10.0	10.0	76.9
Heç yerə. Çalışıram müvafiq qurumla dil tapım	231	23.1	23.1	100.0
Cəmi	1 000	100.0	100.0	

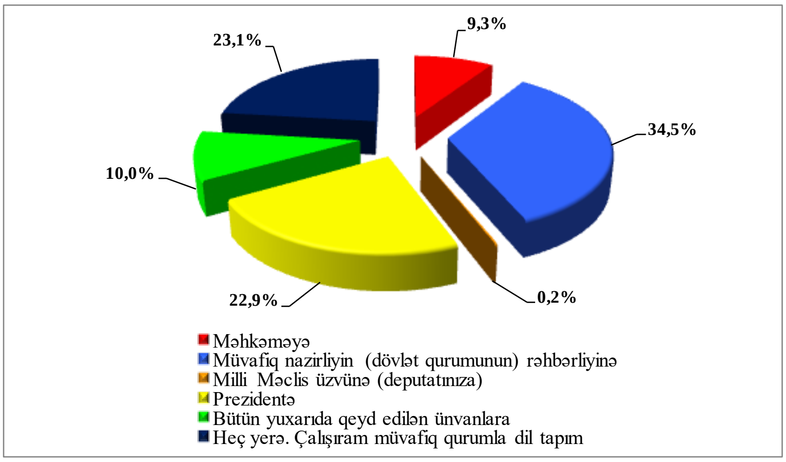

34,5% və ya 345 respondent olmaqla əksəriyyət "Müvafiq nazirliyin (dövlət qurumunun) rəhbərliyinə" cavab variantını seçmişdir. 23,1% və ya 231 respondent müvafiq qurumla dil tapmağa çalışdığını, 22,9% və ya 229 respondent prezidentə, 10,0% və ya 100 respondent mümkün olan bütün qurumlara, 9,3% və ya 93 respondent məhkəməyə və nəhayət 0,2% və ya 2 respondent Milli Məclis üzvünə şikayət etdiyini qeyd etmişdir.

Ötən sorğu ilə müqayisədə cavab variantları üzrə aşağıdakı dəyişikliklər baş vermişdir:

	Real faiz, 2013	Real faiz, 2016	Dinamika, + artım, – azalma
Məhkəməyə	22.5	9.3	–
Müvafiq nazirliyin (dövlət qurumunun) rəhbərliyinə	17.1	34.5	+
Milli Məclis üzvünə	2.2	0.2	–
Prezidentə	1.9	22.9	+
Bütün yuxarıdı qeyd edilən ünvanlara	12.9	10.0	–
Heç yerə. Çalışıram müvafiq qurumla dil tapım	43.4	23.1	–
Cəmi	100.0	100.0	

43. Azərbaycan Ümumdünya Ticarət Təşkilatına üzv olmağa hazırlaşır. Siz bu barədə məlumatlısınızmı?

Sualı 1000 respondent cavablandırmışdır.

	Sayı	Faiz	Real Faiz	Faiz artımla
Yaxşı məlumatlıyam	341	34.1	34.1	34.1
Eşitmişəm, lakin bilmirəm bu mənim sahibkarlıq fəaliyyətimə necə təsir edəcək	376	37.6	37.6	71.7
Xəbərim yoxdur	283	28.3	28.3	100.0
Cəmi	1000	100.0	100.0	

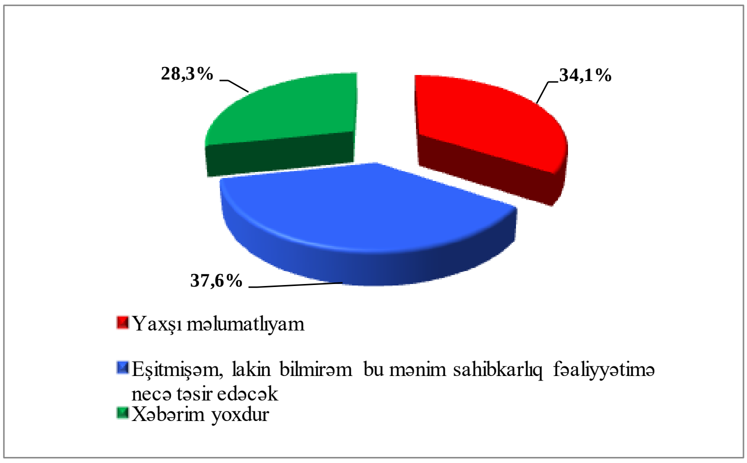

Cavablardan məlum olur ki, 28,3% və ya 283 respondent Azərbaycanın Ümumdünya Ticarət Təşkilatına üzv olmağa hazırlaşmağı haqqında məlumatsızdır. Daha 37,6% və ya 376 respondent məlumatlı olduğunu, lakin bu məsələnin sahibkarlıq fəaliyyətinə nə təsir göstərə biləcəyi haqqında təsəvvürü olmadığını bildirmişdir. Yalnız 34,1% və ya 341 respondent bu haqda geniş məlumata malik olduğunu qeyd etmişdir.

Ötən sorğu ilə müqayisədə cavab variantları üzrə aşağıdakı dəyişikliklər baş vermişdir:

	Real faiz, 2013	Real faiz, 2016	Dinamika, + artım, – azalma
Yaxşı məlumatlıyam	20.4	34.1	+
Eşitmişəm, lakin bilmirəm bu mənim sahibkarlıq fəaliyyətimə necə təsir edəcək	50.6	37.6	–
Xəbərim yoxdur	29.0	28.3	–
Cəmi	100.0	100.0	

44. Azərbaycanın Ümumdünya Ticarət Təşkilatında üzvlüyünə daha yaxşı hazır olmaq üçün əlavə məlumatlara, məsləhətlərə, müxtəlif dövlət qurumları nümayəndələrilə görüşlərə ehtiyac duyursunuzmu?

Sual 1000 respondent tərəfindən cavablandırılmışdır.

	Sayı	Faiz	Real faiz	Faiz artımla
Bəli	404	40.4	40.4	40.4
Xeyr	596	59.6	59.6	100.0
Cəmi	1000	100.0	100.0	

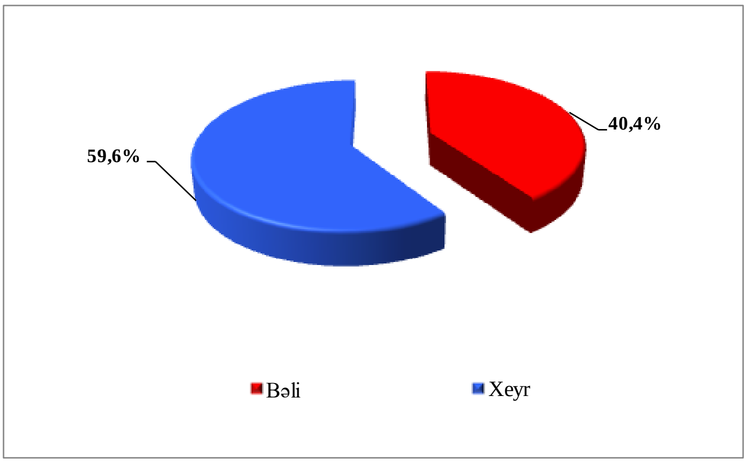

59,6% və ya 596 respondent əksəriyyət olmaqla Azərbaycanın Ümumdünya Ticarət Təşkilatında üzvlüyü haqqında əlavə məlumat əldə etməyə ehtiyac duymadığını bildirmişdir.

Ötən sorğu ilə müqayisədə cavab variantları üzrə aşağıdakı dəyişikliklər baş vermişdir:

	Real faiz, 2013	Real faiz, 2016	Dinamika, + artım, – azalma
Bəli	67.7	40.4	–
Xeyr	32.3	59.6	+
Cəmi	100.0	100.0	

45. Fəaliyyət göstərdiyiniz sahibkarlıq sahəsində Sizə mane olan əsas 3 çətinlik hansılardır?

Sual 1 000 respondent tərəfindən qiymətləndirilmişdir. Bəzi respondentlər bir neçə cavab variantı vermişdir. Ümumilikdə 1 000 respondentdən 1 208 cavab variantı alınmışdır.

	Sayı	Faiz
Devalvasiya	144	11.9
Əhalinin alıcılıq qabiliyyətinin aşağı olması	143	11.8
Əssasız (qanunsuz) yoxlamalar	47	3.9
Vergi dərəcələrin və sayının cox olması	30	2.5
Dövlət tərəfindən sahibkarlara dəstəyin yetərincə olmaması	17	1.4
Çətinliklər hər sahədə var	8	0.7
Maliyyə çatışmazlığı	123	10.2
Antiinhisar siyasətin lazımlı səviyyədə olmaması	52	4.3
Cavab Yoxdur	243	20.1
Kredit ilə bağlı çatışmazlıqlar (çətin alınması və faizlərin yüksək olması)	144	11.9
Elektron xidmət azlığı	1	0.1
Rüşvətxorluq	130	10.8
Ğömrük məsələrində çatışmazlıqlar (prosedurların çətin və rüsumların yüksək olması)	36	3.0
İqtisadi böhran	35	2.9
Kommunal və icarə xərclərin baha olması	22	1.8
Sənədləşdirmə məsələlərində çatışmazlıqlar (alınmasında çətinliklər, müddəti və qiyməti)	5	0.4
Texnika azdır və əldə etmək çətindir	10	0.8
Əkin üçün gübrələrin, dərmanların və digər maddələrin çətin tapılması və baha olması	5	0.4
İxracda çətinliklər	4	0.3
Xammal dəyərinin yüksək olması	2	0.2
İdxal mallar bahadır	3	0.2
Məmur özbaşınalığı	3	0.2
Sosial ödəmələrin yüksək olması	1	0.1
Cəmi respondentlərin sayı	1 000	100.0
Cəmi cavab sayı	1 208	

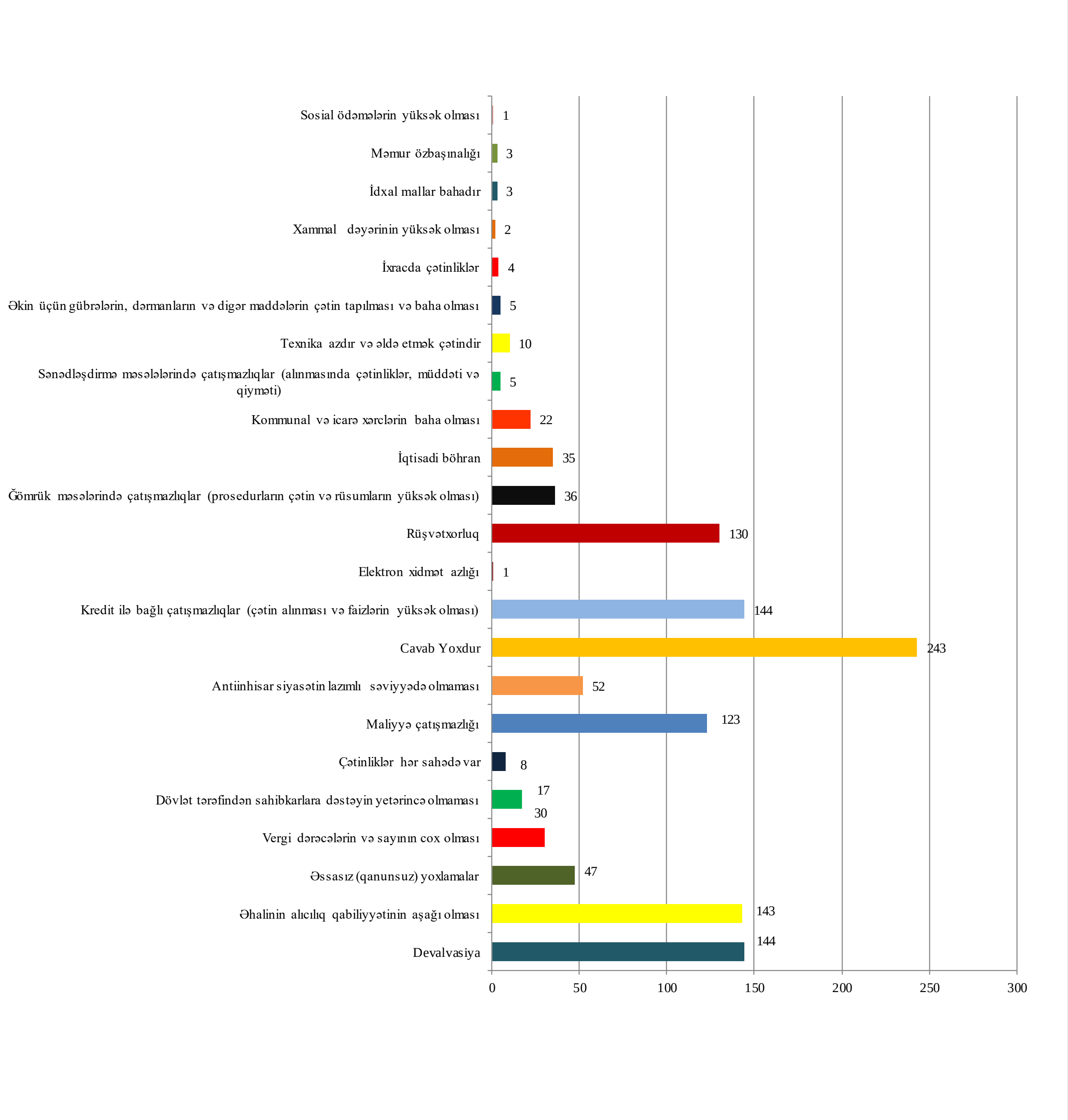
Sosial ödəmələrin yüksək olması 1
Məmur özbaşınalığı 3
İdxal mallar bahadır 3
Xammal dəyərinin yüksək olması 2
İxracda çətinliklər 4
Əkin üçün gübrələrin, dərmanların və digər maddələrin çətin tapılması və baha olması 5
Texnika azdır və əldə etmək çətindir 10
Sənədləşdirmə məsələlərində çatışmazlıqlar (alınmasında çətinliklər, müddəti və qiyməti) 5
Kommunal və icarə xərclərin baha olması 22
İqtisadi böhran 35
Gömrük məsələlərində çatışmazlıqlar (prosedurların çətin və rüsumların yüksək olması) 36
Rüşvətxorluq 130
Elektron xidmət azlığı 1
Kredit ilə bağlı çatışmazlıqlar (çətin alınması və faizlərin yüksək olması) 144
Cavab Yoxdur 243
Antiinhisar siyasətin lazımlı səviyyədə olmaması 52
Maliyyə çatışmazlığı 123
Çətinliklər hər sahədə var 8
Dövlət tərəfindən sahibkarlara dəstəyin yetərincə olmaması 17
Vergi dərəcələrin və sayının cox olması 30
Əsassız (qanunsuz) yoxlamalar 47
Əhalinin alıcılıq qabiliyyətinin aşağı olması 143
Devalvasiya 144
0
50
100
150
200
250
300

46. Əgər hansısa sahibkarlıq birliyinin üzvüsünüzsə onun adını bildirin:

Suala bütün respondentlər (1 000 respondent) cavab vermişdir. Respondentlərin hamısı hər hansısa sahibkarlıq birliyinin üzvü olmadığını bildirmişlər.

46-cı sualın davamı olaraq üzv olmayan respondentlərdən bunun səbəbi soruşulmuşdur. Sualı 1 000 respondent cavablandırmışdır.

	Sayı	Faiz	Real Faiz	Faiz artımla
Sizə üzvlük barədə təklif olmayıb	220	22.0	22.0	22.0
Bu tip birliklərin faydasına inanmırsınız	780	78.0	78.0	100.0
Cəmi	1 000	100.0	100.0	

Ötən sorğu ilə müqayisədə cavab variantları üzrə aşağıdakı dəyişikliklər baş vermişdir:

	Real faiz, 2013	Real faiz, 2016	Dinamika, + artım, – azalma
Sizə üzvlük barədə təklif olma	47.4	22.0	–
Bu tip birliklərin faydasına inanmırsınız	52.6	78.0	+
Cəmi	100.0	100.0	

47. Son bir ildə ölkədə sahibkarlıq mühitini təkcə şəxsi biznesinizə münasibətdə deyil, bütövlükdə qiymətləndirin:

Sualı 1 000 respondent cavablandırmışdır.

	Sayı	Faiz	Real Faiz	Faiz artımla
Yaxşı	29	2.9	2.9	2.9
Kafi	373	37.3	37.3	40.2
Qeyri-kafi	495	49.5	49.5	89.7
Cavab verməyə çətinlik çəkirəm	103	10.3	10.3	100.0
Cəmi	1 000	100.0	100.0	

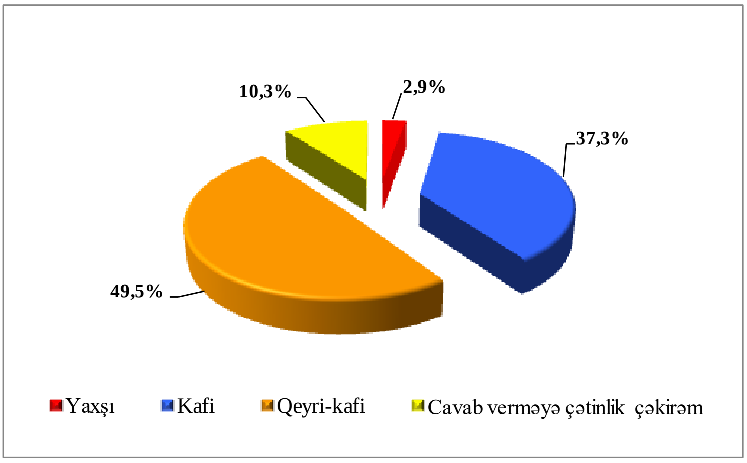

Göründüyü kimi sualı cavablandırmış respondentlərin 49,5%-i və ya 495 respondent ölkədə sahibkarlıq mühitini bütövlükdə qeyri-kafi qiymətləndirmişdir. 37,3% və ya 373 respondent kafi, 2,9% və ya 29 respondent isə yaxşı qiymətləndirmişdir. 10,3% və ya 103 respondent bu sualı cavablandırmaqda çətinlik çəkdiyini qeyd etmişdir.

Ötən sorğu ilə müqayisədə cavab variantları üzrə aşağıdakı dəyişikliklər baş vermişdir:

	Real faiz, 2013	Real faiz, 2016	Dinamika, + artım, – azalma
Yaxşı	36.3	2.9	–
Kafi	47.9	37.3	–
Qeyri-kafi	6.5	49.5	+
Cavab verməyə çətinlik çəkirəm	9.3	10.3	+
Cəmi	100.0	100.0	

Nəticələr

Rəy sorğusu prosesində respondentlərin verdiyi cavablar aşağıdakı nəticələri əldə etməyə imkan verir:

1. Rəy sorğusu prosesində anonimliyin qorunub saxlanacağı elan olunmasına baxmayaraq, respondentlərin sorğuya müəyyən qorxu ilə yanaşması hiss olunmuş və ötən sorğudan fərqli olaraq bu dəfə demoqrafiya ilə əlaqədar sualları cavablandırmaqdan mütləq əksəriyyət imtina etmişdir. .

2. Ümumilikdə sorğu prosesində əldə olunmuş nəticələr, 2013-cü ildə keçirilmiş sorğuya nisbətdə respondentlərin daha çox narazılığını müşahidə etməyə imkan verir.

3. Araşdırma nəticəsində o da məlum olmuşdur ki, dövlət orqanları, xüsusilə aidiyyəti olan orqanlar tərəfindən keçirilən yoxlamalar nəzərəçarpacaq dərəcədə azalmışdır. Lakin rəy sorğusu kiçik sahibkarlıq subyektlərinin Polis tərəfindən yoxlamalara daha çox məruz qaldığını izləməyə imkan verir.

4. Rəy sorğusu nəticəsində məlum olur ki, kiçik sahibkarlıq subyektləri öz fəaliyyətləri ilə bağlı lisenziya alınmasına geniş müraciət edirlər. Əldə olunmuş nəticələr bu sahədə müəyyən problemlərin mövcud olduğuna işarə edir. Belə ki, layihə iştirakçısı olan və lisenziya alınması üçün müraciət edən respondentlərin əsas hissəsi (80,9% və ya 165 respondent) bu məsələ ilə əlaqədar müəyyən narazılıq bildirmişdir.

5. Daşınmaz əmlakın qeydiyyatı ilə əlaqədar verilmiş sualların cavablarından məlum olur ki, müraciət etmiş kiçik sahibkarlıq subyektlərinin 78,8%-i və ya 175 respondent müxtəlif problemlərlə üzləşmişdir.

6. Rəy sorğusu prosesində kiçik sahibkarlıq subyektlərinin Sahibkarlığa Kömək Milli Fondu ilə əməkdaşlığı haqqında suallar da verilmişdir. Son iki il ərzində Fondun öz fəaliyyətini regional səviyyədə genişləndirməsinə, kiçik sahibkarlığın maliyyələşdirilməsinə xüsusi diqqət yetirməsinə və s. baxmayaraq sorğuda iştirak etmiş respondentlərin yalnız 20,0%-i və ya 200 respondent Fonda müraciət etdiyi və onların təqribən üçdə birinin (31,0% və ya 62 respondent) kredit əldə etdiyi müəyyən olunmuşdur.

7. Sorğuda iştirak etmiş kiçik sahibkarlıq subyektləri vergi sistemində daha çox vergi dərəcələrinin aşağı salınması istəyini bildirmişlər. Eyni zamanda, məlum olmuşdur ki, vergilərin elektron ödənişi imkanlarından hələ də tam istifadə olunmur. Bu da ilk növbədə elektron ödəniş sistemi haqqında sahibkarların az məlumatlı olduğuna işarə edir. Məlumatlar həmçinin kompüterləşmənin hələ də

respublikamızı tam əhatə etmədiyi ilə bağlı problemlərin də olduğu nəticəsinə gəlməyə imkan verir.

8. Araşdırma cüzi miqdarda (10,7% və ya 107 respondent) kiçik sahibkarlıq subyektinin xarici ticarət fəaliyyəti ilə məşğul olduğunu müəyyənləşdirilmişdir. Xarici ticarət fəaliyyəti ilə məşğul olmuş respondentlərin yalnız üçdə biri gömrük sistemində olan müəyyən problemlərdən narazılıq bildirmişdir.

9. Sorğu prosesində yalnız 4.8% və ya 48 respondent şirkət bağlamalı olduğunu bildirmişdir. Həmin respondentlərin yalnız 18,8%-i və ya 9 respondent şirkət bağlayarkən qeyri-rəsmi ödəniş həyata keçirdiyini qeyd etmişdir.

10. Sorğuda iştirak etmiş kiçik sahibkarlıq subyektlərinin 27,2%-i və ya 272 respondent tikinti işlərinin həyata keçirilməsi ilə əlaqədar icazə almalı olduğunu bildirmişdir. Həmin respondentlərin 85,7%-i və ya 233 respondent icazənin rüşvətsiz almağın qeyri-mümkün olduğunu qeyd etmişlər.

11. Eyni zamanda, respondentlər qanunvericilik haqqında məlumatları daha çox televiziya və müvafiq nazirliklərin internet səhifəsindən əldə etdiklərini bildirmişlər ki, bu da gələcəkdə məhz adı çəkilən vasitələrdən istifadə etməklə təbliğatın daha da gücləndirilməsinə zəmin yaradır.

Əlavə 1. Rəy Sorğusu Anketi

SAHİBKARLIĞIN VƏ BAZAR İQTİSADİYYATININ İNKİŞAFINA YARDIM FONDU

HÖRMƏTLİ AZƏRBAYCAN SAHİBKARLARI!

ABŞ USAİD təşkilatının maliyyə dəstəyi ilə Sahibkarlığın və Bazar İqtisadiyyatının İnkişafına Yardım Fondu və Kiçik və Orta Müəssisələrin İnkişafına Yardım Mərkəzi İctimai Birliyi "Azərbaycanda Kiçik Sahibkarlığın inkişafına Dəstək" layihəsi çərçivəsində Azərbaycanda biznes mühitinin yaxşılaşdırılması üzrə əsas prioritetlərin dəqiqləşdirilməsi məqsədilə sorğu keçirir. Bu sorğunun və həmçinin qanunvericiliyin təhlilinin nəticələri əsasında işlənib hazırlanmış tövsiyələr hökumətə, parlamentə və ictimaiyyətə təqdim olunacaq.

Sizdən xahiş edirik ki, bu anketin suallarına cavab verəsiniz. Sizin cavablarınız heç yerdə açıqlanmayacaq və yalnız bütün sorğu iştirakçılarının (1000 nəfər sahibkar) cavablarının ümumiləşdirilməsində istifadə ediləcək. Siz bu sorğunun nəticələri də daxil olmaqla bütün layihə materiallarının yayım siyahısına daxil ediləcəksiniz (əgər elektron ünvanınızı bizə açıqlayarsınızsa). Gələcəkdə Sizin ünvana sahibkarlar üçün faydalı olan digər informasiya-məlumat xarakterli və analitik materiallar göndəriləcək.
Sorğunu keçirənlər və layihə rəhbəri ilə əlaqə yaratmaq üçün telefon nömrəmizi (012-447-07-16) və E-mail ünvanımızı: info@sme.az nəzərinizə çatdırırıq.

Tədqiqatda iştirakınıza və yardımınıza görə Sizə əvvəlcədən təşəkkür edirik.

REGİON ____________________

ANKET №______

1. Son bir ildə biznesiniz üçün mövcud durum necə olmuşdur?

1. Olduqca əlverişli
2. Əlverişli
3. Nə yaxşı, nə pis
4. Əlverişsiz
5. Olduqca əlverişsiz
6. Cavab verməyə çətinlik çəkirəm

2. Sizcə biznes mühitində son 1 ildə dəyişiklik necə olub?

1.Tam yaxşlığa doğru
2.Qismən yaxşılığa doğru
3.Dəyişiklik yoxdur
4. Qismən pisliyə doğru
5. Tam pisliyə doğru
6. Cavab verməyə çətinlik çəkirəm

3. Son bir ildə biznesiniz genişlənibmi?

1. Bəli, xeyli
2. Qismən
3. Nə artmayıb, nə də azalmayıb
4. Cavab verməyə çətinlik çəkirəm

4. Biznes sahəsində fəaliyyətinizi genişləndirməyi planlaşdırırsınızmı?

1. Bəli, yaxın üç ay ərzində
2. Bəli, altı ay ərzində
3. Bəli, bir il ərzində
4. Xeyr
5. Cavab verməyə çətinlik çəkirəm

5. Son bir ildə Dövlət orqanlarından Sizin ofisə yoxlama məqsədi ilə tez-tezmi gəlirlər?

Nazirlik və ya digər dövlət qurumu	**Ən azı həftədə bir dəfə**	**Ən azı ayda bir dəfə**	**Ən azı yarım ildə bir dəfə**	**Ən azı ildə bir dəfə**	**Hələ ki gəlmə-yib**
1. Vergilər Nazirliyi					
2. İqtisadi İnkişaf Nazirliyi					
3. Fövqəladə Hallar Nazirliyi					
4. Standartlaşdırma, Metrologiya və Patent üzrə Dövlət Agentliyi					
5. Polis					
6. Milli Təhlükəsizlik Nazirliyi					
7. Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi					
8. Rayon İcra Hakimiyyəti					
9. Sanitar-Epidiomoloji qurumlarından					
10.					

6. Müşahidələrinizə əsasən, son bir ildə məmurların ziyarəti (tək Sizi deyil, ümumiyyətlə) daha çox hansı məqsəd daşıyır?

1. Qanuni yoxlama
2. Aylıq və ya illik haqq tələbi
3. Sahibkarın fəaliyyət sahəsini dəyişməsi tələbi
4. Sahibkarın dükanının, müəssisəsinin və s. yerini dəyişməsi tələbi
5. Kimisə işə götürmək tələbi
6. İşçilərin əmək haqlarını artırmaq tələbi
7. Və s.
8. Cavab verməyə çətinlik çəkirəm

7. 2011-ci ilin əvvəlindən korrupsiyanın azaldılması məqsədilə ölkə rəhbərliyi tərəfindən bir sıra ciddi addımlar atılmışdır. Siz bunun nəticəsində son bir ildə rüşvət tələblərinin azalmasını artıq hiss edirsinizmi?

1. Bəli, vəziyyət xeyli yaxşılaşıb
2. Vəziyyət qismən yaxşılaşıb
3. Dəyişiklik hələ hiss olunmur
4. Cavab verməyə çətinlik çəkirəm

8. Sizcə sizin rəqiblərinizin qeyri-rəsmi ödənişləri son bir ildə onların xərclərinin neçə faizini təşkil edər.

1. 80-100 faizi
2. 60-80 faizi
3. 40-60 faizi
4. 20-40 faizi
5. 10-20 faizi
6. 0-10 faizi
7. Cavab verməyə çətinlik çəkirəm

9.Siz son bir ildə işlədiyiniz-sektorda rəqabət şərtlərini necə qiymətləndirirsiniz?

1. Tam ədalətlidir
2. Qismən ədalətlidir
3. Qismən ədalətsizdir
4. Tam ədalətsizdir
5. Cavab verməyə çətinlik çəkirəm

10. Sizin fəaiyyət praktikanızda son bir ildə lisenziya əldə edilməsi olubmu?

1. Bəli
2. Xeyr

Cavabınızın "Xeyr" olduğu halda 14-cü suala keçin.

11. Lisenziya almaq Sizə çətinmi olub?

1. Bəli
2. Xeyr

Cavab "xeyr"dirsə 14-cü suala keçin

12. Çətinliklər nədən ibarət olub? (bir neçə cavabı seçə bilərsiniz)

1. Lisenziya verən müvafiq dövlət qurumunda süründürməçilik
2. Qaydalar birmənalı və aydın deyil
3. Lisenziya almaq üçün müxtəlif dövlət qurumlarından arayış xarakterli sənədlərin toplanması
4. Lisenziyanın alınması üçün çox vaxtın sərf olunması
5. Lisenziya haqqının yuxarı olması

6. Lisensiyanın fəaliyyət müddətinin qısa olması
7. Başqa çətinlik ____

13. Fikrinizcə sahibkarlıq fəaliyyəti üçün lisenziya və ya hər hansı icazə almaq rüşvətsiz mümkündürmü?

1. Bəli
2. Bəli, lakin asan deyil, çox vaxt və əsəb itirirsən
3. Xeyr

14. Siz son bir ildə daşınmaz əmlakınızı qeydiyyatdan keçirməli olmusunuzmu?

1. Bəli
2. Xeyr

Cavabınızın "Xeyr" olduğu halda 18-ci suala keçin.

15. Daşınmaz əmlakınızı qeydiyyatdan keçirərmək çətinmi olub?

1. Bəli
2. Xeyr

Cavab "xeyr"disə 18-ci suala keçin

16. Çətinliklər nədən ibarət olub? (bir neçə cavabı seçə bilərsiniz)

1. Müvafiq dövlət qurumunda süründürməçilik
2. Qaydalar birmənalı və aydın deyil
3. Müxtəlif dövlət qurumlarından arayış xarakterli sənədlərin toplanması
4. Başqa çətinlik ____

17. Fikrinizcə sahibkarlıq fəaliyyəti üçün daşınmaz əmlakın qeydiyyatdan keçirilməsi rüşvətsiz mümkündürmü?

1. Bəli
2. Bəli, lakin asan deyil, çox vaxt və əsəb itirirsən
3. Xeyr

18. Siz son bir ildə Sahibkarlığa Kömək Milli Fonduna kredit almaq üçün müraciət etmisinizmi?

1. Bəli
2. Xeyr
3. Mən ümumiyyətlə belə fondun varlığı haqqında eşitməmişəm

Müraciət etmədiyiniz halda 22-ci suala keçin.

19. Siz Fonddan kredit ala bilmisinizmi?

1. Bəli
2. Xeyr

20. Kredit almaq əlavə xərclər (rüşvət) tələb edibmi?

1. Bəli
2. Xeyr
3. Cavabdan imtina edirəm

Cavab "xeyr" və ya "cavabdan imtina edirəm"disə 22-ci suala keçin

21. Kredit almaq nə qədər əlavə xərclər (rüşvət) tələb edir?

1. Kredit məbləğinin 0 - 2 faizi
2. Kredit məbləğinin 2 - 5 faizi
3. Kredit məbləğinin 5-10 faizi
4. Kredit məbləğinin 10-20 faizi
5. Kredit məbləğinin 20 faizindən çox

22. Siz son bir ildə özünüzü məmurların özbaşınalığından müdafiə olunmuş hesab edirsinizmi?

1. Bəli
2. Qismən
3. Xeyr
4. Cavab verməyə çətinlik çəkirəm

23. Fikrinizcə, vergi sistemində nəyi dəyişmək lazımdır?

1. Vergi dərəcələrini aşağı salmalı
2. Vergilərin sayını azaltmalı
3. Kadrları dəyişməli
4. Dəyişkliklərə ehtiyac yoxdur
5. Vergi ödəyicilərinin hüquqlarının artırılması
6. Başqa təklifiniz varsa, göstərin______________________
6. Cavab verməyə çətinlik çəkirəm

24. Siz vergilərin elektron ödənişi imkanından istifadə edirsinizmi?

1. Bəli
2. Bəli və çox razıyam
3. Hələ ki yox, lakin hazırlaşıram
4. Xeyr, ehtiyac duymuram

Cavabınızın "Bəli" olduğu halda 26-cı suala keçin.

25. Vergilərin elektron ödənişi imkanından istifadə etməməyinizin səbəbi nədir?

1. Mənim üçün bu, çətin işdir, mənim elektron sistemində işləmək təcrübəm yoxdur
2. Mən elektron sistemə etibar etmirəm, ehtiyat edirəm ki, o zaman hər hansı problem çıxarsa, cavab verməli mən olacağam
3. Vergiləri ənənəvi yolla ödəmək daha asandır
4. Başqa səbəb:________________________

26. Siz son bir ildə xarici ticarət əməliyyatları ilə məşğul olursunuzmu?

1. Bəli
2. Xeyr
3. İndi xeyr, əvvəllər olurdum

Cavabınızın "Yox" olduğu halda 30-cu suala keçin.

27. Xarici ticarət əməliyyatlarını həyata keçirərkən sənədlərin rəsmiləşdirilməsi prosedurlarının sayını və mürəkkəbliyini Siz necə qiymətləndirirsiniz?

1. Olduqca artıq
2. Normal
3. Cavab verməyə çətinlik çəkirəm

28. Son bir ildə gömrük rəsmiləşdirməsini keçmək Sizə harada daha rahatdır?

1. Azərbaycan gömrüyündə
2. Rusiya gömrüyündə
3. Gürcüstan gömrüyündə
4. Türkiyə gömrüyündə
5. İran gömrüyündə
6. Hər yerdə eynilə pisdir
7. Hər yerdə eynilə rahatdır
8. Cavab verməyə çətinlik çəkirəm

29. Son bir ildə gömrükdə broker xidmətindən istifadə etmək necədir?

1. Məcburi
2. Könüllü
3. Cavab verməyə çətinlik çəkirəm

30. Siz yaxın keçmişdə (son bir ildə) şirkət bağlamalı olmusunuzmu?

1. Bəli
2. Xeyr

Cavabınızın "Xeyr" olduğu halda 34-cü suala keçin.

31. Şirkət bağlanarkən sənədlərin rəsmiləşdirilməsi prosedurlarının sayı və mürəkkəbliyini Siz necə qiymətləndirirsiniz?

1. Olduqca artıq
2. Normal
3. Cavab verməyə çətinlik çəkirəm

32. Şirkətin bağlanmasına Siz nə qədər vaxt (gün) sərf etmisiniz?

1. ____________________
2. Cavab verməyə çətinlik çəkirəm

33. Şirkəti bağlayarkən Siz hər hansı qeyri-rəsmi ödənişlər etməli olmusunuzmu?

1. Bəli
2. Xeyr
3. Cavab verməyə çətinlik çəkirəm

34. Siz son bir ildə hər hansı tikinti işlərinə icazə almalı olmusunuzmu?

1. Bəli
2. Xeyr

Cavabınızın "Xeyr" olduğu halda 37-ci suala keçin.

35. Hansı vaxta icazə ala bimisiniz?

1. 1 aya
2. 3 aya
3. 6 aya
4. 1 ilə
5. 1 ildən çox müddətə

36. Fikrinizcə sahibkarlıq fəaliyyəti ilə əlaqədar tikintiyə icazəni rüşvətsiz almaq mümkündürmü?

1. Bəli
2. Xeyr

37. Son bir ildə sahibkarlıq fəaliyyəti ilə əlaqəli dövlət qurumlarının qərarları barədə məlumatı vaxtında əldə edə bilirsinizmi?

1. Bəli
2. Xeyr

38. Sahibkarlıq fəaliyyəti ilə əlaqəli dövlət qurumlarının qərarları barədə məlumatı əsasən necə əldə edirsiniz?

1. Qəzetlərdən
2. Televiziyadan
3. Dövlət qurumlarının vebsəhifələrindən
4. Dost-tanış sahibkarlardan
5. Yoxlama zamanı
6. Başqa yolla ____

39. Qanunları pozmadan Azərbaycanda bizneslə məşğul olmaq mümkündürmü?

1. Bəli, mümkündür
2. Bəli, lakin çətindir və rüşvət verib işləmək daha rahatdır
3. Xeyr, mümkün deyil
4. Cavab verməyə çətinlik çəkirəm

40. Azərbaycanda özəl biznesin inkişafını sürətləndirmək üçün hansı sahələrdə səyləri artırmağa ehtiyac var *(çox vacibdir – 1, vacibdir – 2, vacib deyil, mövcud durum məqbuldur - 3)*

1. Özəl biznesi əsassız yoxlamalardan və müdaxilələrdən qorumaq -
2. Özəl biznesin kreditləşməsini yaxşılaşdırmaq -
3. Antiinhisar nəzarətini gücləndirmək -
4. Vergi növlərinin sayını azaltmaq -
5. Gömrük prosedurlarını sadələşdirmək -
6. Sosial ödəmələri azaltmaq -
7. Əmlakın qeydiyyatını sadələşdirmək -
8. Tikintiyə icazənin alınmasını sadələşdirmək -
9. Lisenziya və icazələrin alınması sistemini sadələşdirmək -
10. Məhkəmələrin müstəqilliyini artırmaq -
11. Elektron xidmətləri genişləndirmək

41. Ölkədə sahibkarlıq mühitinin yaxşılaşdırılması üçün sahibkarlar özləri nə etməlidirlər? *(çox vacibdir – 1, vacibdir – 2, vacib deyil - 3)*

1. Təşkilatlanmaq (assosiasiyalar qurmaq) və öz maraqlarını birgə qorumaq -
2. Öz problemlərini KİV-də fəal surətdə səsləndirmək -
3. Rüşvətxor məmurlara rüşvət verməkdən imtina etmək -
4. Hüquqi biliklərini artırmaq -
5. Biznesi idarə etmək biliklərini artırmaq -

42. Dövlət qurumlarının yerli şöbələri və ya ayrı-ayrı məmurlar Sizi haqqsız incidirsə Siz hara şikayət etməyə üstünlük verirsiniz?

1. Məhkəməyə
2. Müvafiq nazirliyin (dövlət qurumunun) rəhbərliyinə
3. Milli Məclis üzvünə (deputatiniza)
4. Prezidentə
5. Bütün yuxarıda qeyd edilən ünvanlara
6. Heç yerə. Çalışıram müvafiq qurumla dil tapım

43. Azərbaycan Ümumdünya Ticarət Təşkilatına üzv olmağa hazırlaşır. Siz bu barədə məlumatlısınızmı?

1. Yaxşı məlumatlıyam
2. Eşitmişəm, lakin bilmirəm bu mənim sahibkarlıq fəaliyyətimə necə təsir edəcək
3. Xəbərim yoxdur

44. Azərbaycanın Ümumdünya Ticarət Təşkilatında üzvlüyünə daha yaxşı hazır olmaq üçün əlavə məlumatlara, məsləhətlərə, müxtəlif dövlət qurumları nümayəndələrilə görüşlərə ehtiyac duyursunuzmu?

1. Bəli
2. Xeyir

45. Fəaliyyət göstərdiyiniz sahibkarlıq sahəsində son bir ildə Sizə mane olan əsas 3 çətinlik hansılardır?

6. ______________________________
7. ______________________________
8. ______________________________

46. Əgər hansısa sahibkarlıq birliyinin üzvüsünüzsə onun adını bildirin:

____

Üzv deyilsinizsə səbəbini qeyd edin:

1. Sizə üzvlük barədə təklif olmayıb
2. Bu tip birliklərin faydasına inanmırsınız

47. Son bir ildə ölkədə sahibkarlıq mühitini təkcə şəxsi biznesinizə münasibətdə deyil, bütövlükdə qiymətləndirin:

1. Yaxşı
2. Kafi
3. Qeyri-kafi
4. Cavab verməyə çətinlik çəkirəm

* * * * * * *

<u>SORĞU İŞTİRAKÇISI HAQQINDA İNFORMASİYA</u>

1. Şəhər, rayon:______________________________
2. Cavab verənin adı, soyadı:______________________________
3. Sahibkarlıq sahəsinin adı:______________________________
4. Sahibkarlıq fəaliyyətinin stajı:______________________________
5. İşçilərin sayı:______________________________
6. Telefon nömrəsi:____________________ E-mail: ______________________________